

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΕΔΕ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

**ΟΔΗΓΟΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΗΜΩΝ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος ακολουθεί τις παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές, που στόχο έχουν τη μείωση των επιπτώσεων που έχουν στις τοπικές κοινωνίες, αφενός οι καταστροφές που προκαλούνται από φυσικά φαινόμενα ή από τεχνολογικούς κινδύνους. Αφετέρου ζητήματα που απασχολούν τις σύγχρονες κοινωνίες όπως η κατακόρυφη αύξηση των προσφυγικών - μεταναστευτικών ροών και η τρομοκρατία.

Δίνουμε έμφαση στην ενδυνάμωση της επιχειρησιακής προετοιμασίας των δομών των Δήμων, για την αντιμετώπιση των φαινομένων αυτών. Οι δομές της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν θεσμική υποχρέωση σχεδιασμού κι αντιμετώπισης των κινδύνων από τους οποίους απειλούνται.

Η έκδοση που κρατάτε στα χέρια σας είναι ο «Οδηγός Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για τη Διαχείριση Κινδύνων σε επίπεδο Δήμων - Στρατηγικές Δράσεις της Κ.Ε.Δ.Ε. σε θέματα Πολιτικής Προστασίας». Εκπονήθηκε με πρωτοβουλία της Κ.Ε.Δ.Ε. από την Επιστημονική Ομάδα του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ι.Τ.Α.), με επικεφαλής τον Δρ. Ε. Λέκκα, καθηγητή Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας και Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών του Ε.Κ.Π.Α. και Πρόεδρο του Οργανισμού Αντισεισμικού Οργανισμού και Προστασίας.

Στόχος μας είναι, να δώσουμε στους Δήμους όλης της χώρας την κατάλληλη γνώση και τεχνική υποστήριξη, προκειμένου να είναι σε θέση να γνωρίζουν με πρακτικά βήματα ποιες είναι οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε όλα τα στάδια εκδήλωσης των φαινομένων που οδηγούν σε καταστροφές. Από την ανάγκη για ετοιμότητα του μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας και την πρόληψη, την απόκριση του μηχανισμού και την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών, ως και τη βραχεία αποκατάσταση και τη διαχείριση των συνεπειών.

Με την έκδοση του Οδηγού, αναδεικνύουμε το σημαντικό έργο που καλείται να επιτελέσει το Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως «δεξαμενή σκέψης» της Κ.Ε.Δ.Ε.

Παράλληλα, ως Αυτοδιοίκηση Α΄ Βαθμού, κάνουμε ένα καθοριστικό βήμα για να αποκτήσουν οι Δήμοι όλης της χώρας ένα ενιαίο, οριζόντιο σχέδιο Πολιτικής Προστασίας, ώστε να μπορέσουν να ασκήσουν ουσιαστικά τις αρμοδιότητές τους, όπως αυτές περιγράφονται από τον «Καλλικράτη». Και προετοιμάζουμε τα επόμενα βήματά μας, στα οποία περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων, η βελτίωση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, η βελτίωση της ικανότητας - ετοιμότητας των Δήμων, καθώς και η ευαισθητοποίηση - ενεργοποίηση και εκπαίδευση των πολιτών - εθελοντών από τους Δήμους, πάνω στα ζητήματα της Πολιτικής Προστασίας.

ΓΕΩΡΓΟΣ ΠΑΤΟΥΛΗΣ

Πρόεδρος Κ.Ε.Δ.Ε. - Πρόεδρος Ι.Τ.Α.
Δήμαρχος Αμαρουσίου

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Επωνυμία – Διακριτικός τίτλος – Έδρα

Η Επωνυμία της επιχείρησης είναι «**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία» με διακριτικό τίτλο «**Ι.Τ.Α.**».

Η Έδρα της εταιρείας βρίσκεται στην Αθήνα, Χαριλάου Τρικούπη 6 - 10.

Σκοπός - Αντικείμενο δραστηριότητας

Οι προτεραιότητες και το συνεπακόλουθο πρόγραμμα δράσης του Ι.Τ.Α. τίθενται από το Διοικητικό του Συμβούλιο, το οποίο λαμβάνει υπ' όψη του την ιεράρχηση των μεγάλων θεσμικών και οικονομικών θεμάτων, όπως αυτά προσδιορίζονται από τις αποφάσεις του Δ.Σ. και των Συνεδρίων της Κ.Ε.Δ.Ε.

Τα ακόλουθα θέματα αναφέρονται ενδεικτικά:

- Η παραγωγή πολιτικών για τα θεμελιακά θέματα της Αυτοδιοίκησης
- Ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός των προτεραιοτήτων που τίθενται και ο προσδιορισμός των αναγκαίων βημάτων για την υλοποίησή τους
- Η αξιοποίηση της γνώσης, μέσα από τις υπό εκπόνηση μελέτες, αλλά και από την πολύτιμη δουλειά που έχει γίνει -και θα συνεχίσει να γίνεται- από τους άλλους, κεντρικούς, ή τοπικούς υποστηρικτικούς μηχανισμούς της Αυτοδιοίκησης
- Η διάχυση αυτής της γνώσης σε όλους τους ΟΤΑ, η ενσωμάτωση και η διαχείρισή της στην καθημερινή πρακτική της Αυτοδιοίκησης
- Ο σχεδιασμός πλαισίου εκπαίδευσης - κατάρτισης - επιμόρφωσης των αιρετών και του ανθρώπινου δυναμικού της Αυτοδιοίκησης.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ Ι.Τ.Α.

Α. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ι.Τ.Α.

Πατούλης Γεώργιος, Δήμαρχος Αμαρουσίου, Πρόεδρος Κ.Ε.Δ.Ε., Πρόεδρος

Χατζηδάκης Διονύσιος, Δήμαρχος Παλαιού Φαλήρου, Αντιπρόεδρος

Ιωακείμης Γιώργος, Δήμαρχος Αγ. Ιωάννη Ρέντη, εκπρόσωπος Π.Ε.Δ.Α.

Κουκάς Κων/νος, Δήμαρχος Μυκόνου

Λουλουδάκης Απόστολος, Δημοτικός Σύμβουλος Χερσονήσου

Καφατσάκη Τίνα, Δήμαρχος Ζωγράφου

Μιχαέλης Δημήτριος, Δημοτικός Σύμβουλος Πεντέλης

Αποστολόπουλος Ηλίας, Δήμαρχος Παπάγου – Χολαργού

Καρπέτας Μιλτιάδης, Δήμαρχος Μεταμόρφωσης

Κυριαζόπουλος Ευάγγελος,

Διδάκτωρ Περιφερειακής Ανάπτυξης και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Τεχνοκράτης

Παπαδημητρίου Σωτήρης, Σύμβουλος Επικοινωνίας

Β. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ Ι.Τ.Α.

Στο Ι.Τ.Α. λειτουργεί Επιστημονικό Συμβούλιο. Το Επιστημονικό Συμβούλιο χαράσσει το πλαίσιο του επιστημονικού και ερευνητικού έργου του Ινστιτούτου σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δ.Σ.

Θάνος Δημόπουλος

Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Νίκος Κόνσολας

Ομότιμος Καθηγητής Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου, Αντιπρόεδρος ΕΣ

Θύμιος Λέκκας

Καθηγητής Δυναμικής Τεκτονικής Εφαρμοσμένης Γεωλογίας & Διαχείρισης Φυσικών Καταστροφών Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αντιπρόεδρος ΕΣ

Νίκος Φράγκος

Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος

Γιάννης Ψυχάρης

Καθηγητής Περιφερειακής Ανάπτυξης Παντείου Πανεπιστημίου, Μέλος

Κυριάκος Σουλιώτης

Επίκουρος Καθηγητής Πολιτικής Υγείας της Σχολής Κοινωνικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Μέλος

Θοδωρής Αμπατζόγλου

πρώην Διοικητής του ΟΑΕΔ, Μέλος

Γεράσιμος Ζαχαράτος

Ομότιμος Καθηγητής Τουριστικής Οικονομίας & Διοίκησης Πανεπιστημίου Πατρών, Μέλος

Γιώργος Σωτηρέλης

Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος

Ματθαίος Σανταμούρης

Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος

Θάνος Βλαστός

Καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Μέλος

Αθανάσιος Καραμπίνης

Πρύτανης Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Μέλος

Γιώργος Γαλανός

Λέκτορας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Μέλος

Γιάννης Κυριόπουλος

Καθηγητής - Διευθυντής Τομέα Οικονομικών της Υγείας, Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας, Μέλος

Ροβολής Αντώνης

Αναπληρωτής Καθηγητής Οικονομικής του Χώρου Παντείου Πανεπιστημίου, Μέλος.

Φωτεινή Ξυράφη

Αρχιτέκτων Μηχανικός, Μέλος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	Γενικά	11
1.1	Εισαγωγή	11
1.2	Στόχοι του Οδηγού	11
2	Βασικές Έννοιες - Θεσμικό Πλαίσιο - Αρμοδιότητες & Ρόλοι Δομών σε επίπεδο Δήμου	12
2.1	Βασικές έννοιες - Ορισμοί - Θεμελιώδεις Αρχές Σχεδιασμού	12
2.1.1	Ορισμοί στο υφιστάμενο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο	12
2.1.2	Διεθνής επιστημονική προσέγγιση σχετικών ορισμών - εννοιών	13
2.2	Θεσμικό Πλαίσιο: Δήμοι & Πολιτική Προστασία	15
2.2.1	Από τον Ν. 3013/2002, στον Καλλικράτη & την Πολιτική Προστασία με έμφαση στους Δήμους	15
2.2.2	Εμπλεκόμενοι φορείς στη διαχείριση κινδύνων καταστροφών σήμερα	16
2.2.3	Συντονιστικά Όργανα σε θέματα Πολιτικής Προστασίας	18
2.2.4	Διαχείριση καταστροφών σε Τοπικό Επίπεδο - Ο ρόλος των Δήμων	20
3	Προ-Καταστροφικό στάδιο: Προετοιμασία & Επιχειρησιακή Ετοιμότητα	23
3.1	Αρμοδιότητες & ρόλοι των υπηρεσιακών μονάδων των δήμων κατά το Προ-Καταστροφικό στάδιο	23
3.2	Ολοκληρωμένος Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου	24
3.2.1	Εκτίμηση των κινδύνων (risks) που απειλούν το Δήμο	24
3.2.2	Επιχειρησιακό Σχέδιο	39
3.2.3	Έλεγχος & Αξιολόγηση Επιχειρησιακού Σχεδίου	43
4	Συν-Καταστροφικό στάδιο: Αντιμετώπιση & Άμεση Απόκριση	47
4.1	Αρμοδιότητες & ρόλοι των υπηρεσιακών μονάδων των δήμων κατά το Συν-Καταστροφικό και Μετα-Καταστροφικό στάδιο	47
4.2	Βασικές Ενέργειες των Δήμων στο Συν-Καταστροφικό στάδιο	49
4.3	Επικοινωνία - ενημέρωση	51
4.3.1	Επικοινωνία - ροή πληροφορίας	51
4.3.2	Ενημέρωση προς τα ΜΜΕ	53
4.3.3	Ενημέρωση πολιτών	53
4.4	Εκτίμηση των απωλειών, ζημιών και επιπτώσεων	54
4.5	Κινητοποίηση (πρωτόκολλα, διαδικασίες, εμπλεκόμενοι, ρόλοι, κλιμάκωση)	54
4.6	Κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης	54
4.7	Άμεση στέγαση πληγέντων	55
4.8	Επίταξη δυναμικού και μέσων	57
4.9	Συμβολή στην Ιατρική Βοήθεια - Περίθαλψη	57
4.10	Ενεργοποίηση δράσεων προληπτικού χαρακτήρα σε επικείμενο ή εξελισσόμενο κίνδυνο	58
4.10.1	Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού	58
4.11	Υποστήριξη της Διοικητικής Μέριμνας Πληγέντων	61
4.12	Αίτημα Οριοθέτησης της πληγείσας περιοχής	63
5	Μετα-Καταστροφικό στάδιο: Βραχεία Αποκατάσταση – Ανάκαμψη	65
5.1	Άμεσα Μέτρα Ανακούφισης Πληγέντων	65
5.1.1	Εφάπαξ Βοηθήματα και αποζημιώσεις	65
5.2	Έλεγχοι κτιρίων και υποδομών, τεχνικές άρσης επικινδυνότητων και άλλες τεχνικές παρεμβάσεις	67
5.3	Αποκατάσταση ζημιών	70
5.4	Προσωρινή στέγαση	72
5.4.1	Γενικές αρχές για τη Μετα-Καταστροφική στέγαση	72
5.4.2	Σχεδιασμός χώρων για την ανάπτυξη οικισμών προσωρινής στέγασης	74
5.4.3	Κριτήρια επιλογής δικαιούχων προσωρινής στέγασης	74
5.5	Συμμετοχή στον Σχεδιασμό για την Ανασυγκρότηση	74
5.6	Επικοινωνία - Ενημέρωση	74
5.7	Αποκατάσταση λειτουργίας των υπηρεσιών	75
5.8	Θέματα Δημόσιας Υγείας	75
5.9	Κοινωνική συνδρομή - Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Πληγέντων	75
5.10	Απολογισμός - Αποτίμηση της Διαχείρισης & Επικαιροποίηση Επιχειρησιακών Σχεδίων	75
	Πηγές	78

1 ΓΕΝΙΚΑ

1.1 Εισαγωγή

Ο «Καλλικράτης» αναδεικνύει περισσότερο από κάθε προηγούμενη δομή, τον ουσιαστικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη διαχείριση των καταστροφών. Ενισχύει τις τοπικές δομές σε πόρους (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) και επεκτείνει τα γεωγραφικά όρια και τις ασκούμενες αρμοδιότητες. Μεταφέρει αρμοδιότητες και νευραλγικές για τη διαχείριση των καταστροφών υπηρεσίες, της πρώην Περιφέρειας, στο Τοπικό επίπεδο, όπως π.χ. η Πολεοδομία.

Οι δομές Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποκτούν θεσμική υποχρέωση σχεδιασμού για περιπτώσεις κινδύνων, από τους οποίους απειλούνται. Αυτό πρακτικά αναλύεται από μια σειρά ενεργειών, δράσεων, που αναλαμβάνουν οι δομές αυτές, **Προ-Καταστροφικά, Συν-Καταστροφικά** και **Μετα-Καταστροφικά**.

Ο «Οδηγός Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για τη Διαχείριση Κινδύνων σε Επίπεδο Δήμων» θα είναι ένα χρήσιμο «εργαλείο» στους Δήμους της χώρας, για να υλοποιήσουν οργανωμένα τα βασικά βήματα που σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις υποχρεούνται, ώστε να αυξήσουν την επιχειρησιακή τους ετοιμότητα και να μπορούν αποτελεσματικά να ανταπεξέλθουν στη διαχείριση καταστάσεων εκτάκτων αναγκών.

Στον Οδηγό, εκτός από τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιακών δομών των Δήμων και το επίπεδο εμπλοκής τους στη διαχείριση, αναλύονται και οι επιμέρους ενέργειες, **Προ-Καταστροφικά, Συν-Καταστροφικά** και **Μετα-Καταστροφικά**, που πρέπει να γίνουν, ώστε ο κάθε Δήμος να αποκτήσει έναν ικανοποιητικό επιχειρησιακό σχεδιασμό και ένα αξιόπιστο και αποδοτικό σχέδιο για τους κινδύνους που τον απειλούν.

1.2 Στόχοι του Οδηγού

Ο «Οδηγός Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για τη Διαχείριση Κινδύνων σε Επίπεδο Δήμων» αποτελεί το πρώτο βασικό εργαλείο για κάθε Δήμο στη χώρα που καλείται -βάση του θεσμικού πλαισίου- να προετοιμαστεί κατάλληλα για τις κυριότερες απειλές που τον αφορούν.

Κυρίαρχος στόχος του Οδηγού είναι να προδιαγράψει και να καθορίσει τις βασικές απαιτήσεις και τις ανάγκες, προς ένα ολοκληρωμένο επιχειρησιακό σχεδιασμό, προς μια πρότυπη επιχειρησιακή οργάνωση Δήμου, με τη μορφή ξεκάθαρων και αυτόνομων βημάτων.

Επιμέρους στόχοι αποτελούν:

1. Η αναγνώριση και η εκτίμηση των κινδύνων στα διοικητικά όρια του εκάστοτε Δήμου,
2. Η κατάλληλη προετοιμασία - ετοιμότητα των δομών (οργάνων, υπηρεσιών, δυναμικού, μέσων) του Δήμου για μια άμεση και αποτελεσματική απόκριση σε ενδεχόμενη καταστροφή προς όφελος του πολίτη.
3. Η προσαρμογή και η αποσαφήνιση υφιστάμενων πολιτικών μείωσης των κινδύνων καταστροφών στο τοπικό επίπεδο διαχείρισης με στόχευση το επίπεδο των Δήμων.

2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ & ΡΟΛΟΙ ΔΟΜΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΔΗΜΟΥ

2.1 Βασικές έννοιες - Ορισμοί - Θεμελιώδεις Αρχές Σχεδιασμού

2.1.1 Ορισμοί στο υφιστάμενο ελληνικό θεσμικό πλαίσιο

- Καταστροφή** νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στον χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Η ένταση** της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των απωλειών ή ζημιών που αφορούν στη ζωή, στην υγεία και στην περιουσία των πολιτών, στα αγαθά, στις παραγωγικές πηγές και στις υποδομές (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Κίνδυνος** νοείται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών, που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Γενική καταστροφή** νοείται η καταστροφή που εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Περιφερειακή καταστροφή** νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Περιφερειακή καταστροφή μεγάλης έντασης** νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Τοπική καταστροφή μικρής έντασης** νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας (πρώην νομού) (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης** νοείται αυτή για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφερειακές Ενότητες (πρώην νομούς), Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).
- Κατάσταση κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας** είναι η ενεργοποίηση και η κλιμάκωση της δράσης του δυναμικού και των μέσων Πολιτικής Προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τους σκοπούς της Πολιτικής Προστασίας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από καταστροφές ή και για τον έλεγχο και περιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων, που σχετίζονται με τους αντίστοιχους κινδύνους.

Η κατάσταση κινητοποίησης Πολιτικής Προστασίας διακρίνεται σε:

- Κατάσταση ετοιμότητας Πολιτικής Προστασίας**, λόγω τεκμηριωμένου κινδύνου, στην οποία περιλαμβάνεται η κλιμάκωση της ετοιμότητας του δυναμικού και των μέσων Πολιτικής Προστασίας, κατά την εξειδίκευση που γίνεται στο σχεδιασμό ετοιμότητας.

2. Κατάσταση έκτακτης ανάγκης Πολιτικής Προστασίας στην οποία περιλαμβάνεται η κατάσταση, που σχετίζεται με συγκεκριμένη καταστροφή, για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται:

- Ειδικός συντονισμός από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του δυναμικού και των μέσων των υπηρεσιών και των φορέων, που αναλαμβάνουν δράση σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.
- Κινητοποίηση δυναμικού και μέσων επιπλέον του διατιθέμενου υπό κανονικές συνθήκες (ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423/τΒ'/10-4-2003).

ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Όταν η καταστροφή εκτείνεται σε περισσότερες από τρεις Περιφέρειες της χώρας	
	ΜΙΚΡΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ	ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Για την αντιμετώπιση της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας	Για την αντιμετώπιση της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλες Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς
ΤΟΠΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	Για την αντιμετώπιση της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο νομού	Για την αντιμετώπιση της απαιτείται η διάθεση δυναμικού και μέσων Πολιτικής Προστασίας και από άλλους νομούς, Περιφέρειες ή και από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς

2.1.2 Διεθνής επιστημονική προσέγγιση σχετικών ορισμών - εννοιών

Πιο πρόσφατη ερμηνεία από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών ορίζει ως καταστροφή (disaster) μία σοβαρή διαταραχή της λειτουργίας μίας κοινότητας ή κοινωνίας, ενός συστήματος, που περιλαμβάνει μεγάλες επιπτώσεις¹, οι οποίες ξεπερνούν την ικανότητα της πληγείσας κοινότητας να ανταπεξέλθει χρησιμοποιώντας τους δικούς της πόρους (UNISDR, 2009).

Επιπρόσθετα, η καταστροφή δεν αποτελεί μία ανεξέλεγκτη συνέπεια εκδήλωσης ενός ξαφνικού και απρόβλεπτου συμβάντος ή κινδύνου. Είναι αποτέλεσμα διάδρασης μεταξύ του φυσικού περιβάλλοντος, με τα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά των κοινωνιών που πλήττονται και της ικανότητας του ανθρωπογενούς και κοινωνικού αυτού περιβάλλο-

¹ Οι επιπτώσεις των καταστροφών περιλαμβάνουν απώλειες ζωής, τραυματισμούς, ασθένειες και άλλες αρνητικές επιπτώσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο, την πνευματική και κοινωνική ευημερία, σε συνδυασμό με απώλειες περιουσιών, αποθεμάτων, υπηρεσιών και παροχών, διακοπή της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας, αλλά και περιβαλλοντική υποβάθμιση.

ντος για προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα². Άρα, οι καταστροφές είναι αυτές που δοκιμάζουν τις ικανότητες αντιμετώπισης, τη διακυβέρνηση και την ανταπόκριση των τοπικών κοινωνικοπολιτικών θεσμών (Sylves, 2015).

Οι καταστροφές συχνά περιγράφονται ως αποτέλεσμα του συνδυασμού:

1. Της έκθεσης στο φαινόμενο
2. Των υφιστάμενων συνθηκών τρωτότητας
3. Της ανεπάρκειας της υφιστάμενης δυνατότητας ή των λαμβανόμενων μέτρων να μειώσουν ή να ανταπεξέλθουν στις εν δυνάμει αρνητικές συνέπειες.

Διαχείριση καταστροφής (disaster management) ορίζεται ως η συστηματική προσέγγιση και πρακτική διαχείρισης της αβεβαιότητας, για την ελαχιστοποίηση πιθανών βλαβών και απωλειών. Νεότερη προσέγγιση της έννοιας της διαχείρισης της καταστροφής, η οποία πρόκειται να αποδοθεί με επικαιροποίηση του παραπάνω ορισμού, μέσα στο 2016 από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, είναι ότι πρόκειται για την **οργάνωση, το σχεδιασμό και την εφαρμογή μέτρων για την προετοιμασία, την απόκριση και την άμεση αποκατάσταση της καταστροφής**. Με τον ορισμό αυτό, αποδίδεται έμφαση στην ύπαρξη και εφαρμογή σχεδίων ετοιμότητας και άλλων σχεδίων, τόσο σε τοπικό όσο και εθνικό επίπεδο, για τη μείωση των επιπτώσεων των καταστροφών, και όχι στην αποτροπή ή εξάλειψη της ίδιας της καταστροφής. Στην περίπτωση αυτή, η έλλειψη ή/και η μη εφαρμογή ενός υφιστάμενου ολοκληρωμένου σχεδίου, μπορεί να οδηγήσει σε ανθρωπίνες απώλειες, βλάβες στις περιουσίες και σε άλλες επιπτώσεις.

Διαχείριση του κινδύνου καταστροφής (disaster risk management): Αφορά στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας (resilience) ενός συστήματος μέσα από ένα πλαίσιο εφαρμογής πολιτικών μείωσης των γνωστών κινδύνων, διαχείρισης των επιπτώσεων των καταστροφών και διαδικασιών - δράσεων για την πρόληψη νέων κινδύνων. Βασίζεται στη διαχείριση του ίδιου του κινδύνου, όπου περιλαμβάνει την εκτίμηση και ανάλυση κινδύνου, καθώς και την εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων και στρατηγικών για τον έλεγχο και τη μείωση των επιπτώσεων (UNISDR, 2009).

Διαχείριση κατάστασης έκτακτης ανάγκης (emergency management): Αναφέρεται στην οργάνωση και στη διαχείριση πόρων και αρμοδιοτήτων για τη διευθέτηση όλων των έκτακτων αναγκών και την αποτελεσματική απόκριση σε ένα επικίνδυνο γεγονός ή καταστροφή (UNISDR, 2009).

Η διαχείριση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης γίνεται ως επί το πλείστον από τις αρμόδιες υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, όπου σε πολλές περιπτώσεις, η άμεση και αποτελεσματική διαχείριση των έκτακτων καταστάσεων μπορεί να αποτρέψει την ίδια την καταστροφή.

Σχεδιασμός καταστάσεων έκτακτης ανάγκης (emergency management planning): Ο σχεδιασμός καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ενός συστήματος είναι μια διεργασία, που απαιτεί κατανόηση των στόχων της αντιμετώπισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, των πόρων του συστήματος και των λειτουργικών αλληλεπιδράσεων των διαφόρων μονάδων εντός του συστήματος.

Υπάρχει λανθασμένη αντίληψη από πολλούς εμπλεκόμενους, ότι ο σχεδιασμός είναι ένα προϊόν, ένα σχέδιο, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η ψευδαίσθηση ότι έχοντας το σχέδιο υπάρχει και σχεδιασμός και επιχειρησιακή ετοιμότητα (Quarantelli, 1977).

² Οι όροι ανθεκτικότητα και προσαρμοστικότητα αποτελούν απευθείας μεταφράσεις των όρων resilience και adaptability, αντίστοιχα. Η ορθή απόδοση των όρων αυτών αποτελεί σημαντικό ζήτημα πολιτικής, αλλά δεν αποτελεί αντικείμενο της συγκεκριμένης μελέτης, η ανάλυσή τους.

Οι θεμελιώδεις αρχές του **σχεδιασμού καταστάσεων έκτακτης ανάγκης** κατά τον Quarantelli (1982b) είναι ότι, ο προϋπάρχων σχεδιασμός θα πρέπει:

1. Να αντιμετωπίζει όλους τους κινδύνους, στους οποίους η κοινότητα είναι εκτεθειμένη.
2. Να προκαλεί τη συμμετοχή, τη δέσμευση, και την σαφώς καθορισμένη συμφωνία (με σύναψη μνημονίων συνεργασίας) μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων.
3. Να βασίζεται σε ακριβείς παραδοχές σχετικά με τον υπό απειλή κίνδυνο, την ανθρώπινη συμπεριφορά σε καταστροφές, και πιθανόν την υποστήριξη από εξωτερικές πηγές, όπως ευρωπαϊκές και διεθνείς υπηρεσίες, οργανισμούς.
4. Να προσδιορίζει τους τύπους των δράσεων αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που είναι πιο πιθανό να συμβούν, αλλά και να ενθαρρύνει τον αυτοσχεδιασμό με βάση τη συνεχή αξιολόγηση έκτακτης ανάγκης, όταν αυτή προκύψει.
5. Να αντιμετωπίσει τη σύνδεση της αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για την αποκατάσταση των καταστροφών και τον μετριασμό των κινδύνων.
6. Να προβλέπει την εκπαίδευση και την αξιολόγηση της οργάνωσης αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε όλα τα επίπεδα, από άτομο σε άτομο, ομάδα, οικογένεια, εργασία, Οργανική Μονάδα, Κοινότητα, Δήμος, κ.ά.
7. Να αναγνωριστεί ο σχεδιασμός, εν τέλει, από όλους τους εμπλεκόμενους, ως μια συνεχής διαδικασία.

2.2 Θεσμικό Πλαίσιο: Δήμοι & Πολιτική Προστασία

Η αναδιάρθρωση της διοικητικής δομής της Ελλάδας με την εφαρμογή του «Καλλικράτη» δημιούργησε νέα δεδομένα και στο χώρο του επιχειρησιακού σχεδιασμού για φυσικές, τεχνολογικές ή άλλες καταστροφές, εξαιτίας της τροποποίησης σε αρμοδιότητες (χωρικές και θεσμικές) και σε πόρους (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) στις νέες διοικητικές δομές.

Για τον παραπάνω λόγο, κρίνεται ιδιαίτερα επιτακτική η ανάγκη οργάνωσης των νέων δομών του Α' βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης -των Δήμων- στον τομέα του επιχειρησιακού σχεδιασμού για την διαχείριση των κινδύνων καταστροφών, από τους οποίους απειλούνται.

Η ανάγκη αυτή συνάδει και με τις παγκόσμιες, ευρωπαϊκές, αλλά και τις εθνικές πολιτικές μείωσης των κινδύνων καταστροφών, οι οποίες επισημαίνουν τον κυρίαρχο ρόλο στη διαχείριση των κινδύνων του τοπικού επιπέδου (ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού) δίνοντας έμφαση σε δράσεις που ολοένα θα ενδυναμώνουν την επιχειρησιακή προετοιμασία τους.

2.2.1 Από τον Ν. 3013/2002, στον Καλλικράτη & την Πολιτική Προστασία, με έμφαση στους Δήμους

Στην Ελλάδα, η Πολιτική Προστασία θεσμοθετήθηκε το 1995, με το Ν. 2344 (ΦΕΚ 212/τΑ'/11-10-1995). Το 2002, με το Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102/τΑ'/01-05-2002), ο θεσμός αναβαθμίζεται, επαναπροσδιορίζονται ο σκοπός και οι στόχοι σύμφωνα με τα σύγχρονα δεδομένα, και καθιερώνεται το Σύστημα Πολιτικής Προστασίας της χώρας.

Οι αρμοδιότητες των Δημάρχων και Προέδρων Κοινοτήτων προσδιορίζονται στο άρθρο 13 του

Ν. 3013/2002. Αυτές περιλαμβάνουν τον συντονισμό και την επίβλεψη των δράσεων Πολιτικής Προστασίας σε ότι αφορά στην πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση, την αποκατάσταση εντός των ορίων του ΟΤΑ Α΄ και ειδικότερα:

1. Τη διάθεση και τον συντονισμό δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων.
2. Την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών (Ν. 3613/2007, ΦΕΚ 263/τΑ΄/23-11-2007)
3. Την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας σε ότι αφορά σε προγράμματα, μέτρα και δράσεις εντός των ορίων του Δήμου.
4. Την κατάρτιση προτάσεων και εισηγήσεων προς τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης (πρώην Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης) σχετικά με τον σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας του Δήμου για τη διαμόρφωση αντίστοιχων προτάσεων σε επίπεδο Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στα πλαίσια της κατάρτισης του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού.

Με την παρ. 2 του άρθρου 13 (Ν. 3013/2002) προβλέπεται η λειτουργία γραφείου Πολιτικής Προστασίας, στα πλαίσια της υφιστάμενης οργανικής διάρθρωσης του Δήμου με αρμοδιότητες που αφορούν στην εξασφάλιση της αναγκαίας οργάνωσης και υποδομής για τη λήψη μέτρων πολιτικής προστασίας.

Η «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/τΑ΄/7-6-10), που τέθηκε σε ισχύ από 01-01-2011, τροποποιεί την παραπάνω δομή και αποδίδει αρμοδιότητες Πολιτικής Προστασίας στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, στις Περιφέρειες με τις οικείες Αντιπεριφέρειες, καθώς και στους Δήμους.

Σύμφωνα με το Άρθρο 97 («Υπηρεσιακές Μονάδες Δήμων») του Καλλικράτη (Ν. 3852/2010), οι νέοι Οργανισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας και Συγκρότησης των υπηρεσιών των νέων Δήμων περιλαμβάνουν υποχρεωτικά και υπηρεσιακές μονάδες με αντικείμενο: «**Θ) Περιβάλλοντος – Πολιτικής Προστασίας**». Επιπλέον, αναφέρεται ότι η αρμόδια για το σχεδιασμό Υπηρεσιακή Μονάδα σε επίπεδο Δήμου θα έπρεπε να είχε συγκροτηθεί **μέχρι το τέλος του 2012**, και κατόπιν να ξεκινήσουν οι διαδικασίες επιχειρησιακού σχεδιασμού ανά είδος καταστροφής.

Τα επιχειρησιακά σχέδια έκτακτης ανάγκης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (άρθρο 63, Ν. 3852/2010) υποβάλλονται στην Εκτελεστική Επιτροπή των Δήμων προς έγκριση και εγκρίνονται από τον Δήμαρχο.

2.2.2 Εμπλεκόμενοι φορείς στη διαχείριση κινδύνων καταστροφών σήμερα

Οι εμπλεκόμενοι στη διαχείριση κινδύνων καταστροφών διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Υπουργεία/Κεντρικοί Φορείς (Κεντρικό Επίπεδο)
2. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις - Περιφερειακές Διοικήσεις εμπλεκόμενων Φορέων (Αποκεντρωμένο Επίπεδο) και Περιφέρειες
3. Δήμοι/Τοπικές Υπηρεσίες εμπλεκόμενων Φορέων (Τοπικό Επίπεδο).

Τα εμπλεκόμενα Υπουργεία ανά Καταστροφή, καθορίζονται από την ΥΑ 1299/7-4-2003 (ΦΕΚ 423/τΒ΄/10-4-03) Υπουργού ΕΣ.Δ.Δ.Α. «Έγκριση του από 07-04-2003 Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «Ξενοκράτης», όπως φαίνεται παρακάτω, που όμως αναφέρεται σε παλαιότερη δομή της διοικητικής διάρθρωσης της χώρας:

Το **Κεντρικό Επίπεδο**, το αποτελούν οι Κεντρικές Υπηρεσίες/Κεντρικοί Φορείς, με διακριτό θεσμικό επιχειρησιακό ρόλο και είναι οι ακόλουθες:

1. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.).
2. Οι Ένοπλες Δυνάμεις (επικουρικά).
3. Τα Σώματα Ασφάλειας (Ελληνική Αστυνομία, Πυροσβεστικό Σώμα, Λιμενικό Σώμα-Ελληνική Ακτοφυλακή).
4. Το Ε.Κ.Α.Β. και οι λοιπές υπηρεσίες/μονάδες υγείας.
5. Ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) με αρμοδιότητα στο σχεδιασμό και εφαρμογή της αντισεισμικής πολιτικής, εποπτευόμενος φορέας από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.
6. Η Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Δ.Α.Ε.Φ.Κ.) - πρώην Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (ΥΑΣ) - του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, με αρμοδιότητα την αποκατάσταση ζημιών σε κτίρια από σεισμούς, πλημμύρες, πυρκαγιές, κατολισθήσεις, ανεμοστρόβιλους, τυφώνες, χιονοσιβάνες, χαλαζοπτώσεις και ηφαιστειακές εκρήξεις (Άρθρο 84, Ν. 4313/2014).
7. Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.) με αρμοδιότητα την πρόληψη της εξάπλωσης ειδικών μεταδοτικών νοσημάτων.
8. Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) με αρμοδιότητα τον συντονισμό του δικτύου παροχής υπηρεσιών κοινωνικής στήριξης σε άτομα, οικογένειες, πληθυσμιακές ομάδες που περιέρχονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης – μαζικές καταστροφές (άρθρο 6, παρ. 2, Ν. 3106/2003).
9. Η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας (Ε.Ε.Α.Ε.) με αρμοδιότητα σε θέματα ακτινοπροστασίας και πυρηνικής ασφάλειας στη χώρα.
10. Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.).
11. Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων (Ε.Γ.Υ.) με αρμοδιότητα κατάρτισης των προγραμμάτων προστασίας και διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας και της εφαρμογής της ευρωπαϊκής Οδηγίας για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ).
12. Ερευνητικοί Φορείς και Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας.

Το **Αποκεντρωμένο Επίπεδο** αναφέρεται στις δομές της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, όπου μέσω της Διεύθυνσης της Πολιτικής Προστασίας που διαθέτει, υποστηρίζονται εθνικές πολιτικές πρόληψης και ετοιμότητας καθώς και διάχυσή τους προς το τοπικό επίπεδο.

Οι Περιφέρειες μέσω των Αυτοτελών Διευθύνσεων Πολιτικής Προστασίας και των Τμημάτων τους στις οικείες Περιφερειακές Ενότητες, καθώς και **οι Δήμοι**, με τις Οργανικές Μονάδες Πολιτικής Προστασίας, αποτελούν το **Τοπικό Επίπεδο**. Αυτό είναι και το βασικό επίπεδο για την άμεση αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών και τη διαχείριση των συνεπειών από οποιοδήποτε κίνδυνο.

2.2.3 Συντονιστικά Όργανα σε θέματα Πολιτικής Προστασίας

Τα Συντονιστικά Όργανα σε θέματα Πολιτικής Προστασίας έχουν καθορισμένη σύνθεση, σύμφωνα με τον Ν. 3013/2002, και αυτά είναι: **το Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ)** - παρ. 3 του άρθρου 12, και **το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ)** - παρ. 3 του άρθρου 13.

Στον Καλλικράτη (Ν. 3852/2010), πρωτοεμφανίζονται επίσης, τα εξής Συντονιστικά Όργανα:

1. **Συντονιστικό Μητροπολιτικό Όργανο (Σ.Μ.Ο.)** σε επίπεδο της Μητροπολιτικής Περιφέρειας Αττικής.
2. **Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.)** σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, όπου οι κύριες αρμοδιότητες Πολιτικής Προστασίας ασκούνται από τον εκλεγμένο Αντιπεριφερειάρχη (άρθρο 160), ο οποίος μάλιστα προεδρεύει του Σ.Ο.Π.Π.

Σε επίπεδο Δήμου, παραμένει το **Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (Σ.Τ.Ο.)**, όπως ισχύει κατά εφαρμογή του Ν. 3013/2002. Το Σ.Τ.Ο. εισηγείται μέτρα για την υποβοήθηση του έργου του Δημάρχου, ο οποίος και προεδρεύει.

Η σύνθεση του Σ.Τ.Ο., σύμφωνα με τη νομοθεσία, είναι η εξής:

1. Δήμαρχος (Πρόεδρος)
2. Δύο Δημοτικοί Σύμβουλοι (ο ένας από τη μειοψηφία)
3. Ειδικευμένα Στελέχη Πολιτικής Προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και της Περιφέρειας (οικεία Περιφερειακή Ενότητα)
4. Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής, Διοικητής Αστυνομικού Τμήματος της έδρας του Δήμου, Προϊστάμενος του Ειδικού Προσωπικού της Δημοτικής Αστυνομίας, Εκπρόσωπος Λιμενικής Αρχής, Διοικητής Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της έδρας του Δήμου
5. Προϊστάμενος Δασαρχείου ή εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Δασών Περιφέρειας
6. Προϊστάμενος Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου
7. Εκπρόσωποι Εθελοντικών Οργανώσεων
8. Εκπρόσωποι Κοινωνικών Φορέων και άλλων υπηρεσιών.

2.2.3.1 Σύγκληση Συντονιστικών Οργάνων Προ-Καταστροφικά

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π.) καλεί με εγκυκλίους, σε ετήσια βάση, τα Συντονιστικά Όργανα σε θέματα Πολιτικής Προστασίας να συκληθούν προκειμένου να ληφθούν αποφάσεις για μέτρα προετοιμασίας, πρόληψης, αλλά και απολογισμού διαφόρων κινδύνων.

Επιπρόσθετα, και ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) συστήνει τον προγραμματισμό σύγκλησης των Συντονιστικών αυτών Οργάνων, επίσης σε ετήσια βάση, με θέμα το σεισμό (δεδομένου ότι ο σεισμός δεν έχει εποχιακό χαρακτήρα), με στόχο την παρακολούθηση εφαρμογής δράσεων της αντισεισμικής πολιτικής, αλλά και δράσεων ενίσχυσης της επιχειρησιακής ετοιμότητας των Δήμων.

2.2.3.2 Σύγκληση Συντονιστικών Οργάνων Συν- και Μετα-Καταστροφικά

Σύμφωνα με το άρθρο 12 & 13, Ν. 3013/2002, το Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ)³ και το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο (ΣΤΟ) πρέπει να λειτουργούν σε 24ωρη βάση, κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της καταστροφής και του έργου αποκατάστασης των ζημιών. **(Εικόνα 2.2)**

Γίνεται λοιπόν αντιληπτή η σπουδαιότητα της επιχειρησιακής ετοιμότητας των Δήμων προκειμένου να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στο θεσμικό τους ρόλο.

ΕΙΚΟΝΑ 2.2 Συντονιστικό όργανο Πολιτικής Προστασίας μετά την εκδήλωση των σεισμών Κεφαλονιάς & Λευκάδας.

³ Νυν Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας.

2.2.4 Διαχείριση καταστροφών σε Τοπικό Επίπεδο - Ο Ρόλος των Δήμων

Ο «Καλλικράτης» αναδεικνύει περισσότερο από κάθε προηγούμενη δομή, τον ουσιαστικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ενισχύει τοπικές δομές σε πόρους και επεκτείνει τα γεωγραφικά όρια και τις ασκούμενες αρμοδιότητες. Μεταφέρει αρμοδιότητες και νευραλγικές για τη διαχείριση των καταστροφών υπηρεσίες, της πρώην Περιφέρειας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στο τοπικό επίπεδο, όπως π.χ. η Πολεοδομία.

Το γενικότερο πλαίσιο της νέας διοικητικής δομής διευκολύνει την εφαρμογή του άξονα προτεραιότητας για την **ενίσχυση της ανθεκτικότητας (resilience) στις καταστροφές των τοπικών δομών** –όπως αναφέρεται στην Παγκόσμια Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών των Ηνωμένων Εθνών (UNISDR Hyogo Framework)– όπου και ενισχύθηκε στην τελευταία Παγκόσμια Διάσκεψη για τη μείωση κινδύνου καταστροφής στο Sendai της Ιαπωνίας, με την ψήφιση του Παγκόσμιου Πλαισίου του Sendai 2015-2030.

Επιπλέον, η ευρωπαϊκή πολιτική, εξειδικεύοντας τα παραπάνω, για τη μείωση των καταστροφών, αποδίδει σπουδαίο ρόλο στην ενδυνάμωση των Δήμων προκειμένου να είναι σε υψηλά επίπεδα ετοιμότητας (μέσω μιας προσέγγισης σχεδιασμού – bottom-up) για να μπορέσουν να ανακάμψουν γρήγορα και αποτελεσματικά από τις επιπτώσεις ενδεχόμενης καταστροφής (DG ECHO EU-2013).

Συμπερασματικά, οι Δήμοι έχουν θεσμική υποχρέωση σχεδιασμού για περιπτώσεις κινδύνων, από τους οποίους απειλούνται. Αυτό πρακτικά αναλύεται από μια σειρά ενεργειών και δράσεων, που θα πρέπει να αναλάβουν σε Προ-Καταστροφικό, Συν-Καταστροφικό και Μετα-Καταστροφικό στάδιο. (Εικόνα 2.3)

Ιδιαίτερα:

1. **Στο Προ-Καταστροφικό Στάδιο** (πριν την εκδήλωση του κινδύνου), οι δράσεις αφορούν στην προετοιμασία και στην επιχειρησιακή ετοιμότητα (συνήθη ετοιμότητα και αυξημένη ετοιμότητα).
2. **Στο Συν-Καταστροφικό Στάδιο** (εξελισσόμενη καταστροφή ή αμέσως μετά), οι δράσεις αφορούν στην αποτελεσματική και άμεση απόκριση, στη διαχείριση των πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) και στην αντιμετώπιση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
3. **Στο Μετα-Καταστροφικό Στάδιο** (μετά την εκδήλωση της καταστροφής), οι δράσεις αφορούν στη βραχεία αντιμετώπιση - αποκατάσταση των επιπτώσεων και στη διαχείριση των συνεπειών καθώς και την αξιολόγηση της απόκρισης του Δήμου.

ΕΙΚΟΝΑ 2.3 Συν-Καταστροφικό & Μετα-Καταστροφικό Στάδιο Πυρκαγιών στην Ηλεία 2007 (πάνω) και στην Πεντέλη 2009 (κάτω).

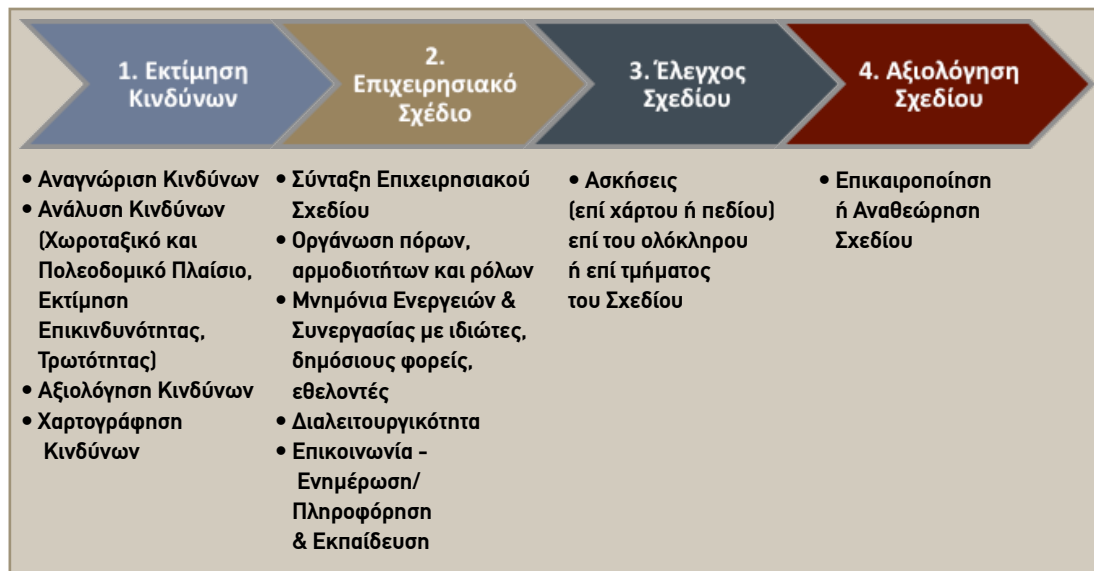
3 ΠΡΟ-ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

3.1 Αρμοδιότητες & ρόλοι των υπηρεσιακών μονάδων των δήμων κατά το Προ-Καταστροφικό στάδιο

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΗΜΩΝ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ & ΡΟΛΟΙ
Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Μέριμνα για σύγκληση Σ.Τ.Ο.
Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Σχεδιασμός δράσεων Πολιτικής Προστασίας – Μέριμνα για την κατάρτιση του σχεδίου αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών
<p>Όλες οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες του Δήμου:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας 2. Υπηρεσίες Πρόνοιας (καταγραφή βασικών - πρώτων αναγκών σεισμοπλήκτων κ.ά.), 3. Τεχνικές Υπηρεσίες/Πολεοδομίες (έλεγχος τεχνικών έργων και άλλων έργων υποδομής - συντήρησης αρμοδιότητας του Δήμου, όπως οδικό δίκτυο, κ.ά.) 4. Διοικητικές - Οικονομικές Υπηρεσίες (καταγραφή ανθρώπινου δυναμικού, μέσω, οικονομική υποστήριξη, διαδικασίες) 	<p>Τήρηση επικαιροποιημένων καταστάσεων πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) και διαδικασιών, ετησίως</p> <p>Κοινοποίησή τους στη Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας του Δήμου</p> <p>Μνημόνια Ενεργειών ανά κατηγορία κινδύνου</p>
Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Τήρηση μητρώου ενεργών ομάδων – εθελοντών στα όρια αρμοδιότητας του Δήμου με προκαθορισμένες δράσεις
Τεχνικές Υπηρεσίες σε συνεργασία με την Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Προσδιορισμός – έλεγχος χώρων καταφυγής (για σεισμό, πυρκαγιά, πλημμύρα, κ.λπ.)
Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας σε συνεργασία με το Γραφείο Τύπου	Μέριμνα για την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των πολιτών (συμπεριλαμβανομένου και ειδικών ομάδων, όπως εκπαιδευτικοί – μαθητές, τουρίστες, ΑμεΑ, κ.α.) και για τα μέτρα προστασίας (φυλλάδια, ενημερωτικές ομιλίες, σεμινάρια, κ.ά.)
Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Μνημόνια Ενεργειών
Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Συνεργασία με όλους τους τοπικά εμπλεκόμενους φορείς, ιδιώτες, εθελοντές, κ.λπ. με σύναψη μνημονίων συνεργασίας, δημιουργία μητρώων ανά κατηγορία, κ.ά.

3.2 Ολοκληρωμένος Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου

Ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός για τους κινδύνους που απειλούν τον κάθε Δήμο αποτελεί μία **διαδικασία** που ξεκινάει από την **ανάλυση του κινδύνου**, συνεχίζει με το **επιχειρησιακό σχέδιο**, δηλαδή την οργάνωση, τη διαχείριση των πόρων (άνθρωποι και μέσα) και των ρόλων, σε όλα τα στάδια της έκτακτης ανάγκης ή/και της καταστροφής (πρόληψη, ετοιμότητα & προετοιμασία - που αφορούν στο Προ-Καταστροφικό στάδιο, απόκριση - στο Συν-Καταστροφικό και αποκατάσταση - στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο) και ολοκληρώνεται με τον **έλεγχο (μερικό ή ολικό) και την επικαιροποίηση ή αναθεώρηση του σχεδίου**. (Εικόνα 3.1.)

ΕΙΚΟΝΑ 3.1. Η πορεία προς ένα Ολοκληρωμένο Επιχειρησιακό Σχεδιασμό Δήμου

3.2.1 Εκτίμηση των Κινδύνων (risks) που απειλούν το Δήμο

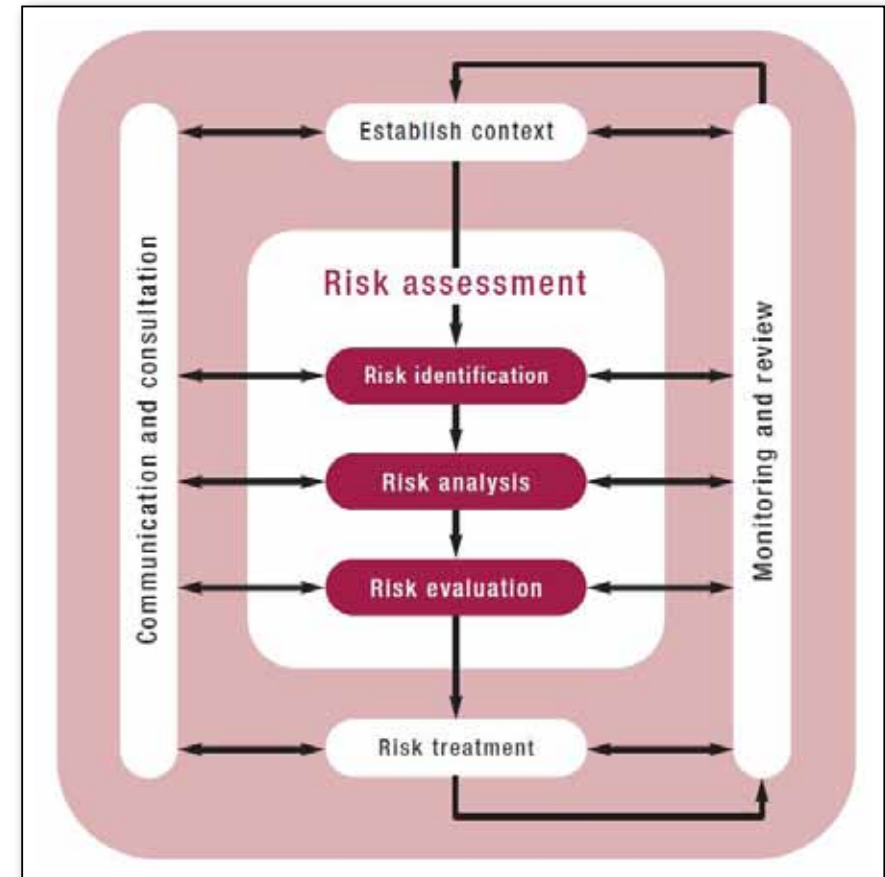
Σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ISO 31000⁴ για τη διαχείριση του κινδύνου αναγνωρίζονται συγκεκριμένα στάδια σε σχέση με την ανάλυση και τη διαδικασία διαχείρισής του. Η αναγνώριση του αντικειμένου (Establish Context) αποτελεί τη βασική πληροφορία που ο κάθε φορέας θα πρέπει να προσδιορίσει σε σχέση με την καταστροφή. Κατά τη διαδικασία υλοποίησης ενός σχεδίου αντιμετώπισης διακρίνονται συγκεκριμένα στάδια.

1. Η αναγνώριση του κινδύνου (Risk Identification) (π.χ. Κατολίσθηση) για τον προσδιορισμό της επικινδυνότητας σε σχέση με τον κίνδυνο

⁴ ISO 31000: "Risk management - Principles and guidelines" - International Organization for Standardization, 2009.

2. Η ανάλυση του κινδύνου (Risk Analysis), η οποία βοηθά την καταγραφή και την συγκεκριμενοποίηση της εκδηλωμένης καταστροφής
3. Η αξιολόγηση του κινδύνου (Risk Evaluation) που προσδιορίζει το πλάνο που πρέπει να εφαρμοστεί σε σχέση με την αντιμετώπιση.

Όλα τα ανωτέρω στάδια διαμορφώνουν τη δομή μιας σωστής αντιμετώπισης ενός κινδύνου καταλήγοντας στη μείωση των επιπτώσεων από μια πιθανή εκδήλωση μιας καταστροφής, δηλαδή τη «θεραπεία» του κινδύνου (Risk Treatment) με στόχο την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας εκδήλωσης ενός φαινομένου. Σύμφωνα και με το διάγραμμα ροής (εικόνα 3), σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, η **συνεχόμενη και αμφίδρομη, τόσο επικοινωνία και συμβουλευτική από τους εμπλεκόμενους φορείς όσο και η παρακολούθηση και αναθεώρηση των σταδίων της διαδικασίας, αποτελούν βασική προϋπόθεση του τελικού σταδίου που είναι η επέμβαση για τη μείωση του κινδύνου (Θεραπεία)**. Τέλος, η διαδικασία πρέπει να αξιολογείται συνέχεια και με κυκλική ροή με στόχο την όλο και περισσότερη μείωση των κινδύνων, όπου αυτό μπορεί να γίνει δυνατό. (Εικόνα 3.2)

ΕΙΚΟΝΑ 3.2. Διαδικασία Διαχείρισης Κινδύνου (Risk management process - ISO 31000)

3.2.1.1 Αναγνώριση του Κινδύνου (Risk Identification)

Σκοπός του βήματος της **αναγνώρισης** είναι η διαδικασία έρευνας, έπειτα αναγνώρισης και τέλος της περιγραφής όλων των ενδεχόμενων κινδύνων και των σημαντικών συνεπειών αυτών. Είναι απαραίτητο να γίνει και μια ευρεία χρήση ποιοτικών μεθόδων, όπως έρευνες επιστημόνων, συστηματικές προσεγγίσεις ομάδων, λίστες ελέγχου, τεχνικές επαγωγικού συλλογισμού ή / και άλλες μέθοδοι.

Το αποτέλεσμα του σταδίου προσδιορισμού - αναγνώρισης των κινδύνων είναι μια λίστα των διαφόρων προσδιορισμένων κινδύνων και αντίστοιχων σεναρίων κινδύνων. Αυτή η λίστα, δηλαδή, θα περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή για κάθε προσδιορισμένο κίνδυνο και το σενάριο κινδύνου. Ιδανικά, η αναγνώριση των κινδύνων θα εξετάσει όλους τους πιθανούς κινδύνους, τις πιθανότητες εμφάνισής τους και τις πιθανές επιπτώσεις τους. Μια τέτοια ολοκληρωμένη ποσοτική εμπειρική προσέγγιση αναφέρεται συχνά ως πιθανολογική εκτίμηση.

Οι κίνδυνοι εμφανίζουν μια ιδιαίτερη πολυπλοκότητα. Εμφανίζονται με διαφορετικό μέγεθος, το μέγεθος των επιπτώσεων είναι αβέβαιο, ενώ, υπάρχουν και περιπτώσεις που ένας κίνδυνος πυροδοτεί την ανάπτυξη ενός άλλου κινδύνου. Επομένως, η εξέταση όλου του εύρους των πιθανών κινδύνων, των επιπτώσεών τους και των ενδεχόμενων επακόλουθων κινδύνων και των επιπτώσεων αυτών, φαίνεται ανεξάντλητη.

3.2.1.2 Ανάλυση του Κινδύνου (Risk Analysis)

Πρόκειται για τη διαδικασία κατανόησης της αρχικής προέλευσης και φύσης του κινδύνου και τον καθορισμό του επιπέδου του.

Για κάθε κίνδυνο και κάθε σενάριο κινδύνου, η φάση της ανάλυσης προσφέρει μια λεπτομερή εκτίμηση της πιθανότητας εκδήλωσης ενός γεγονότος (hazard) και της σοβαρότητας του επιπέδου των επιπτώσεων. Είναι σημαντικό κατά τη φάση της ανάλυσης να υπάρχει και μια σύνδεση με το γεωγραφικό πεδίο του αναφερόμενου σεναρίου και των επιπτώσεων, αν και η ακριβής θέση μπορεί να μείνει αδιευκρίνιστη.

3.2.1.2.1 Αποτύπωση Χωροταξικού και Πολεοδομικού Πλαισίου και Διαχείριση Κινδύνων

Πρόκειται για την ακριβή αποτύπωση του Χωροταξικού και Πολεοδομικού Πλαισίου για τη βέλτιστη αντιμετώπιση των επιπτώσεων από το σύνολο των κινδύνων. Αποτελεί βασικό κριτήριο ενός επιτυχημένου επιχειρησιακού σχεδιασμού με κύριο γνώμονα την όσο καλύτερη προστασία των δομών στα διοικητικά όρια ενός Δήμου. Η σωστή αποτύπωση του Χωροταξικού και Πολεοδομικού Πλαισίου μπορεί να μετριάσει την επικινδυνότητα του φαινομένου και ίσως και να την εξαλείψει, σύμφωνα με παρεμβάσεις που σέβονται τη φυσική ροή και δεν παρεμποδίζουν την εξελικτική διαδικασία της φύσης.

3.2.1.2.2 Εκτίμηση της Επικινδυνότητας (Hazard)

Μία συνθισμένη μέθοδος στην ενιαία προσέγγιση επικινδυνότητας ονομάζεται ανάλυση σε-

ναρίων. Η παρατήρηση παροντικών και μελλοντικών καταστάσεων επικινδυνότητας δεν μεταφράζεται αυτόματα και σε ανάλυση κινδύνων. Είναι αδύνατο να προσπαθήσει κανείς να αναλύσει χωριστά εκατοντάδες ή ακόμα και χιλιάδες καταστάσεις επικινδυνότητας που έχουν αναγνωρισθεί. Αντ' αυτού, σε μία ανάλυση σεναρίων, για κάθε κατηγορία κινδύνου δημιουργείται ένα αντιπροσωπευτικό σχετικό σενάριο. Ο κύριος λόγος για τη χρήση σεναρίων, ως εργαλείο για την εκτίμηση κινδύνου, είναι η δυνατότητα εντοπισμού των βασικών στοιχείων μίας καταστροφής ή κρίσης, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως βάση μίας στρατηγικής. Μία ανάλυση σεναρίων επιτρέπει την αναγνώριση των σημαντικότερων παραγόντων που αμβλύνουν το αποτέλεσμα μίας καταστροφής ή κρίσης, μέσω της μείωσης του κινδύνου (πιθανότητα, επίπτωση και ευπάθεια) και της μεγαλύτερης ετοιμότητας αντιμετώπισης καταστροφών⁵.

3.2.1.2.3 Εκτίμηση της τρωτότητας υποδομών και κοινωνικού ιστού (Vulnerability) – Δράσεις μείωσης της τρωτότητας

Περιλαμβάνει:

1. Αναγνώριση των στοιχείων, αλλά και των ανθρώπων που είναι δυνατόν να εκτεθούν στον κίνδυνο (έκθεση)
2. Προσδιορισμός των παραγόντων ευπάθειας / προσδιορισμός επιπτώσεων (φυσικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές / πολιτικές)
3. Εκτίμηση των πιθανών επιπτώσεων
4. Ανάλυση των δυνατοτήτων αυτοπροστασίας, μειώνοντας την έκθεση ή την ευπάθεια
5. Εκπαίδευση, κ.λπ.

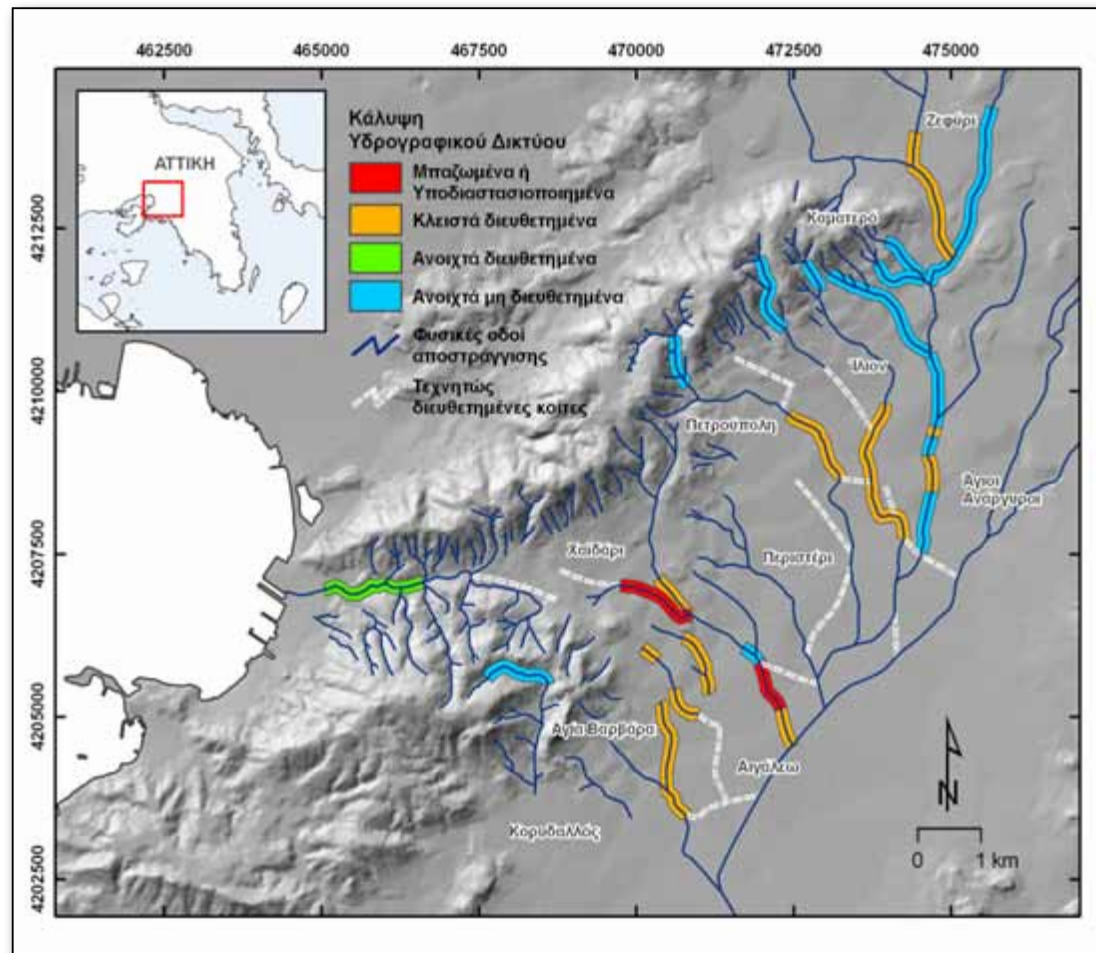
3.2.1.3 Αξιολόγηση του Κινδύνου (Risk Evaluation)

Πρόκειται για τη διαδικασία προσδιορισμού τού εάν ένας κίνδυνος είναι, βάσει κριτηρίων, αποδεκτός. Τα εν λόγω κριτήρια κινδύνου είναι επί της ουσίας οι όροι αναφοράς για την αξιολόγηση του κινδύνου. Μπορεί να περιλαμβάνουν συναφείς δαπάνες και οφέλη, νομικές απαιτήσεις, κοινωνικοοικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες, ανησυχίες των ενδιαφερομένων κλπ. Η αξιολόγηση κινδύνου χρησιμοποιείται για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη σημασία των κινδύνων για το κατά πόσο κάθε συγκεκριμένος κίνδυνος θα πρέπει να γίνεται αποδεκτός ή να αντιμετωπίζεται. Η αξιολόγηση των κινδύνων περιγράφεται ως ο βαθμός αποδοχής με βάση τα υπέρ και τα κατά, την εξέταση των δυνητικών επιπτώσεων στην ποιότητα ζωής, τη συζήτηση σχετικά με διάφορες επιλογές για την ανάπτυξη της οικονομίας και της κοινωνίας και τη στάθμιση ανταγωνιστικών επιχειρημάτων.

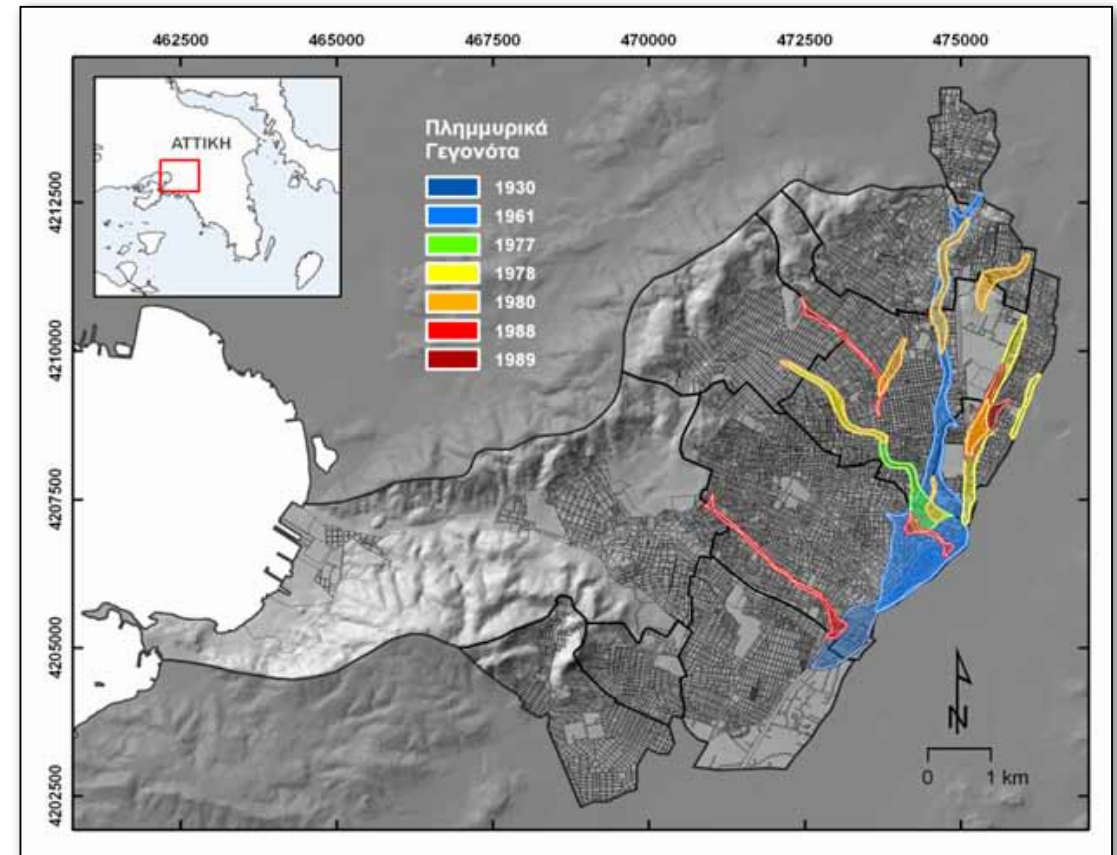
⁵ MiSRaR 2012, "Εκτίμηση κινδύνου: πρακτικά μαθήματα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης"

3.2.1.4 Χαρτογράφηση των Κινδύνων

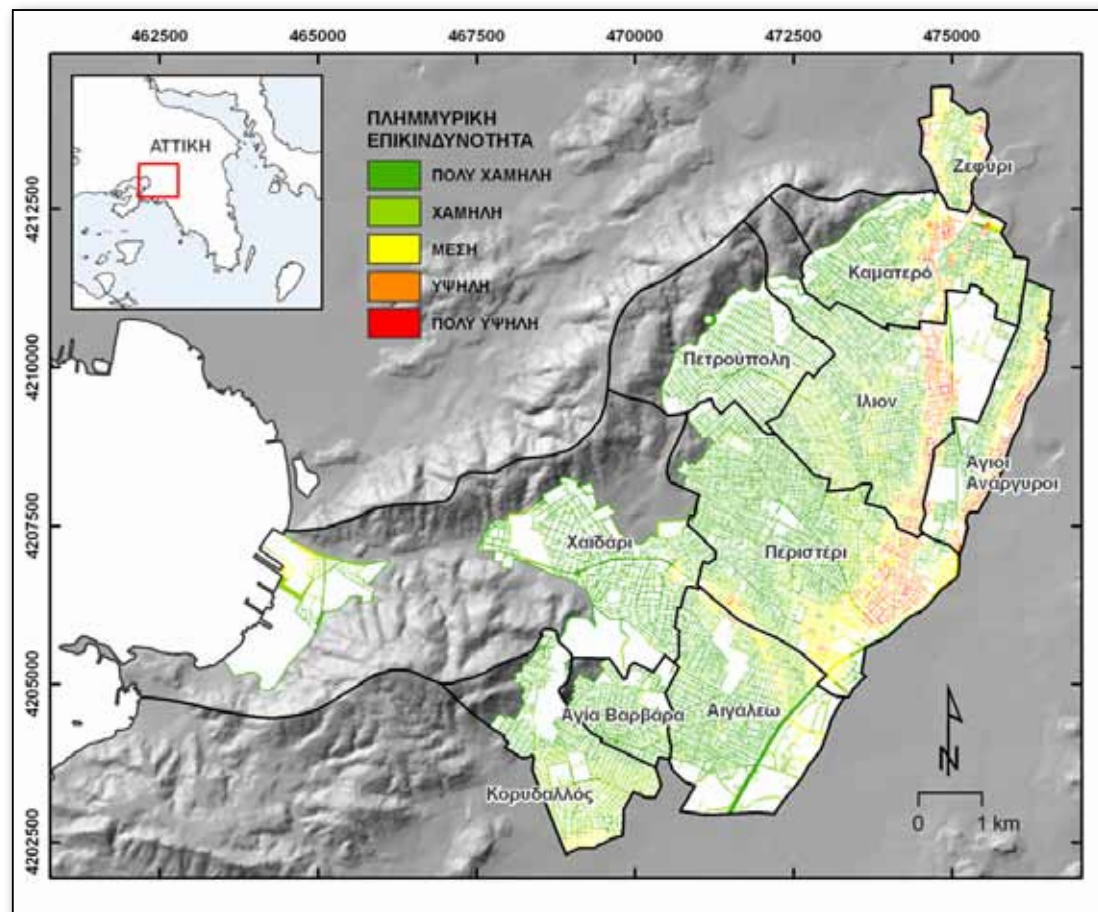
Κύριο στοιχείο ενός άρτιου Επιχειρησιακού Σχεδίου είναι η χαρτογραφική αποτύπωση των κινδύνων, καθώς και το επίπεδο αυτών, που μπορούν πλήξουν είτε βραχυπρόθεσμα, είτε μακροπρόθεσμα μια διοικητική μονάδα όπως οι δήμοι. Με τη βοήθεια προγραμμάτων ανάλυσης κινδύνου, προσδιορισμού παραμέτρων καθώς και αποτύπωση όλων των στοιχείων σε θεματικούς χάρτες ο φορέας έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει το σύνολο των κινδύνων και να δημιουργήσει σενάρια μείωσης των επιπτώσεων που μπορούν να εμφανιστούν. Καθίσταται αναγκαία η χρήση τους ως εργαλεία λήψης αποφάσεων σε όλα τα στάδια (Προ-Καταστροφικό, Συν-Καταστροφικό, Μετα-Καταστροφικό) από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που σχετίζονται με την Πολιτική Προστασία του Δήμου. Στο συγκεκριμένο σημείο ενδεικτικά παρουσιάζονται συγκεκριμένοι θεματικοί χάρτες από παλαιότερες αναλύσεις, οι οποίοι αποτελούν ένα μικρό ποσοστό από το σύνολο της ανάλυσης. **(Εικόνες 3.3 έως 3.13)**

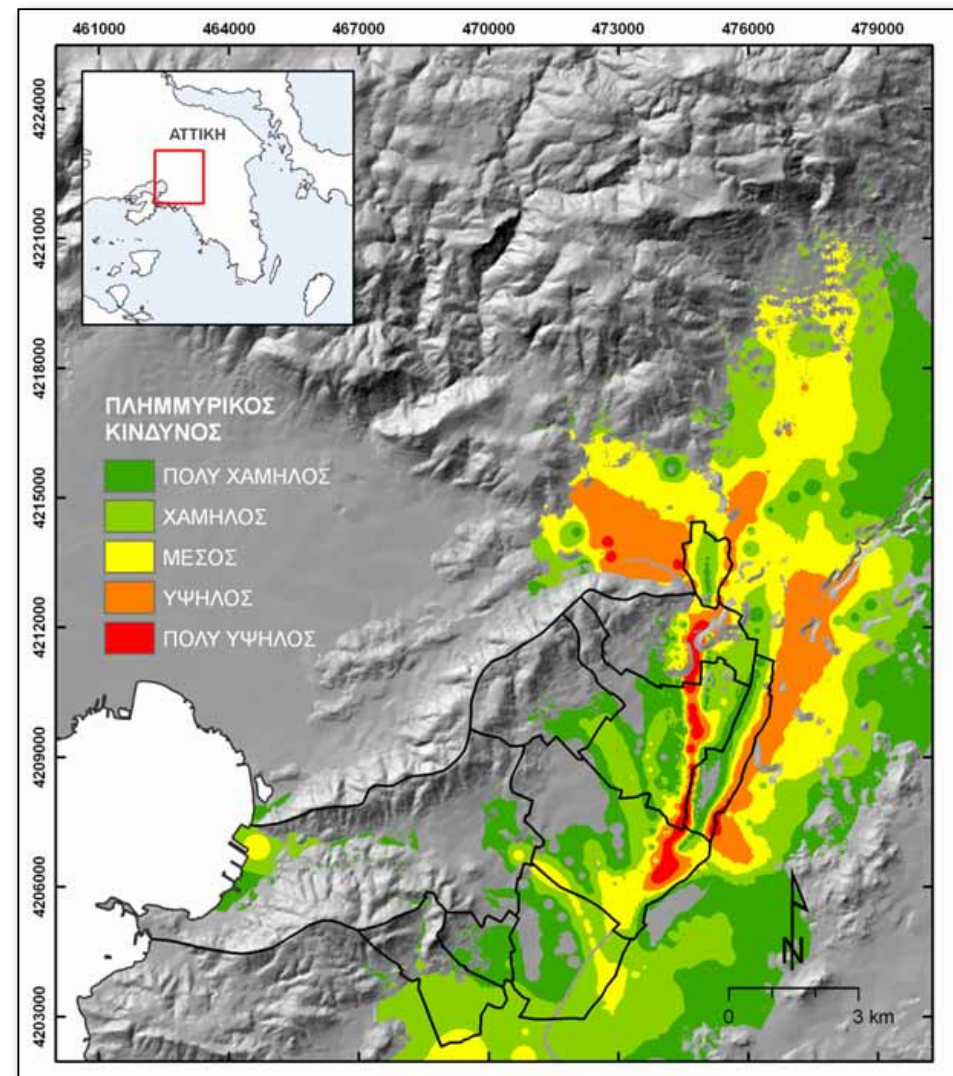
ΕΙΚΟΝΑ 3.3 Χάρτης κάλυψης υδρογραφικού δικτύου στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

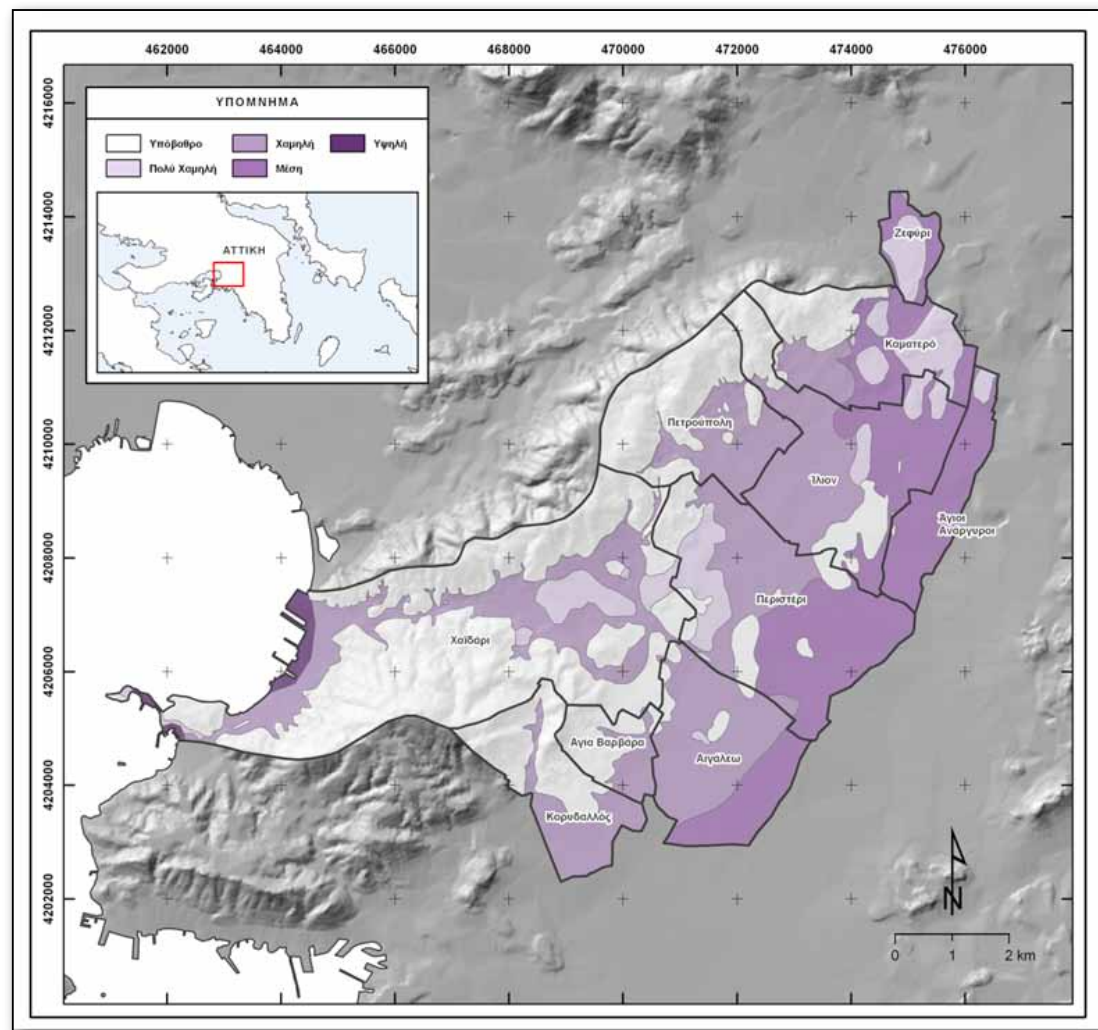
ΕΙΚΟΝΑ 3.4 Χάρτης πλημμυρικών συμβάντων στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

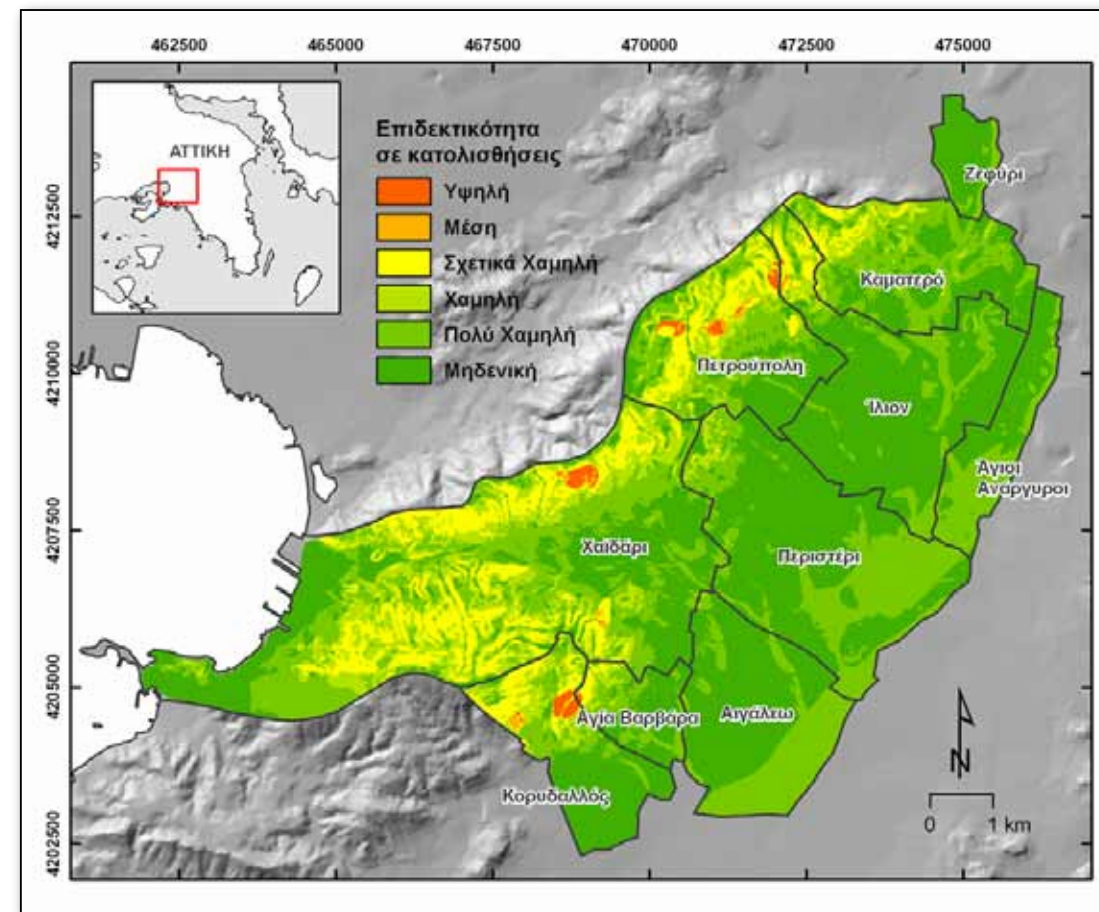
ΕΙΚΟΝΑ 3.5 Χάρτης πλημμυρικής επικινδυνότητας στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

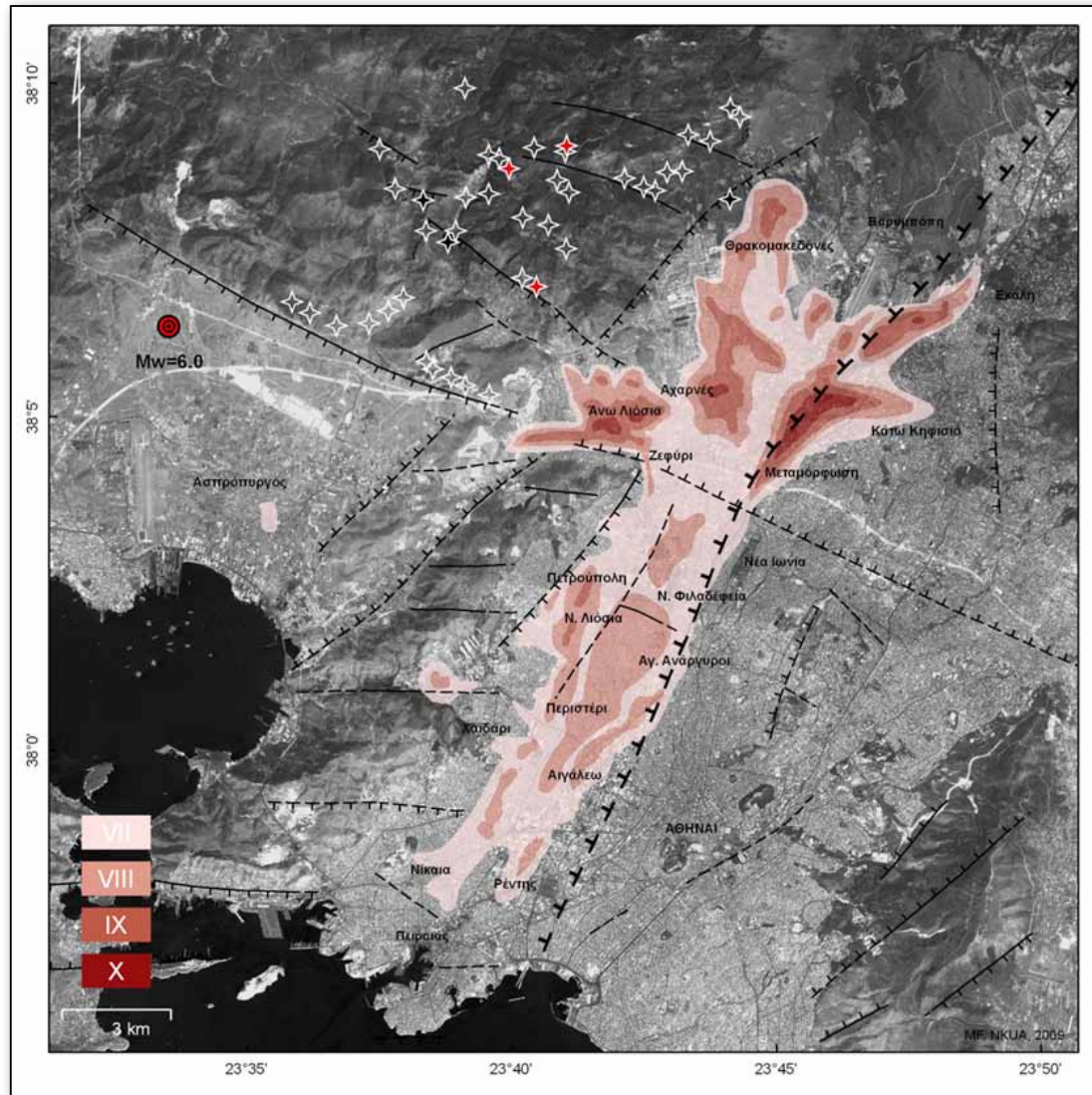
ΕΙΚΟΝΑ 3.6 Χάρτης πλημμυρικού κινδύνου στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

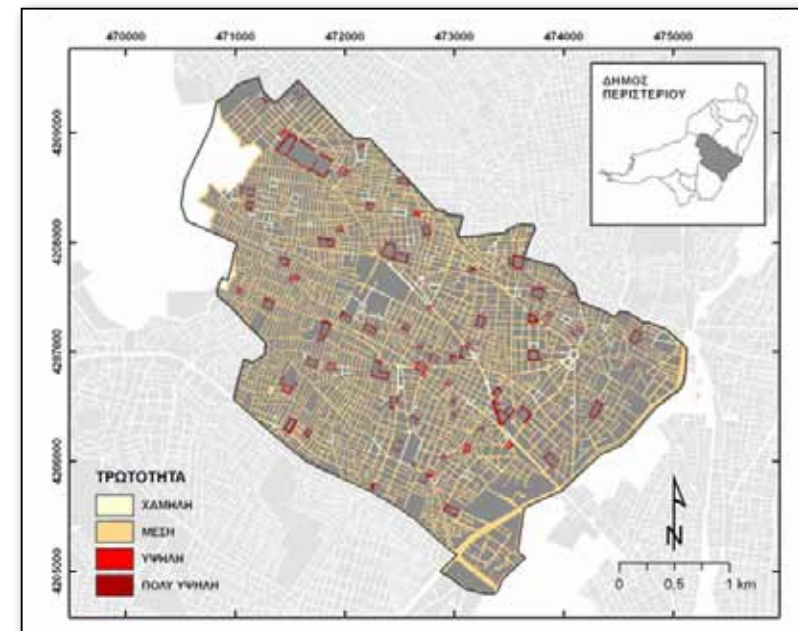
ΕΙΚΟΝΑ 3.7 Χάρτης επιδεκτικότητας των γεωλογικών σχηματισμών σε φαινόμενα ρευστοποιήσεων στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

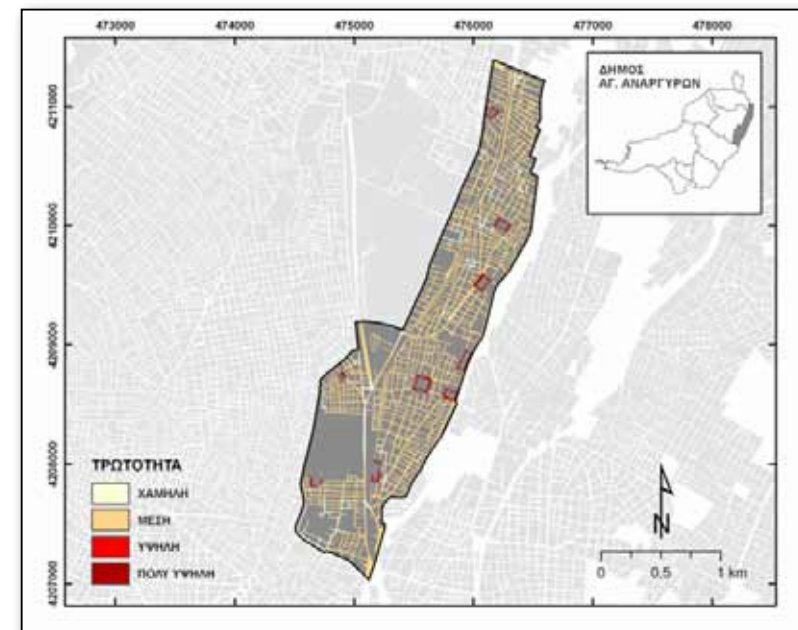
ΕΙΚΟΝΑ 3.8 Χάρτης επιδεκτικότητας σε κατολισθήσεις στο Δυτικό Τμήμα του Λεκανοπεδίου Αττικής.

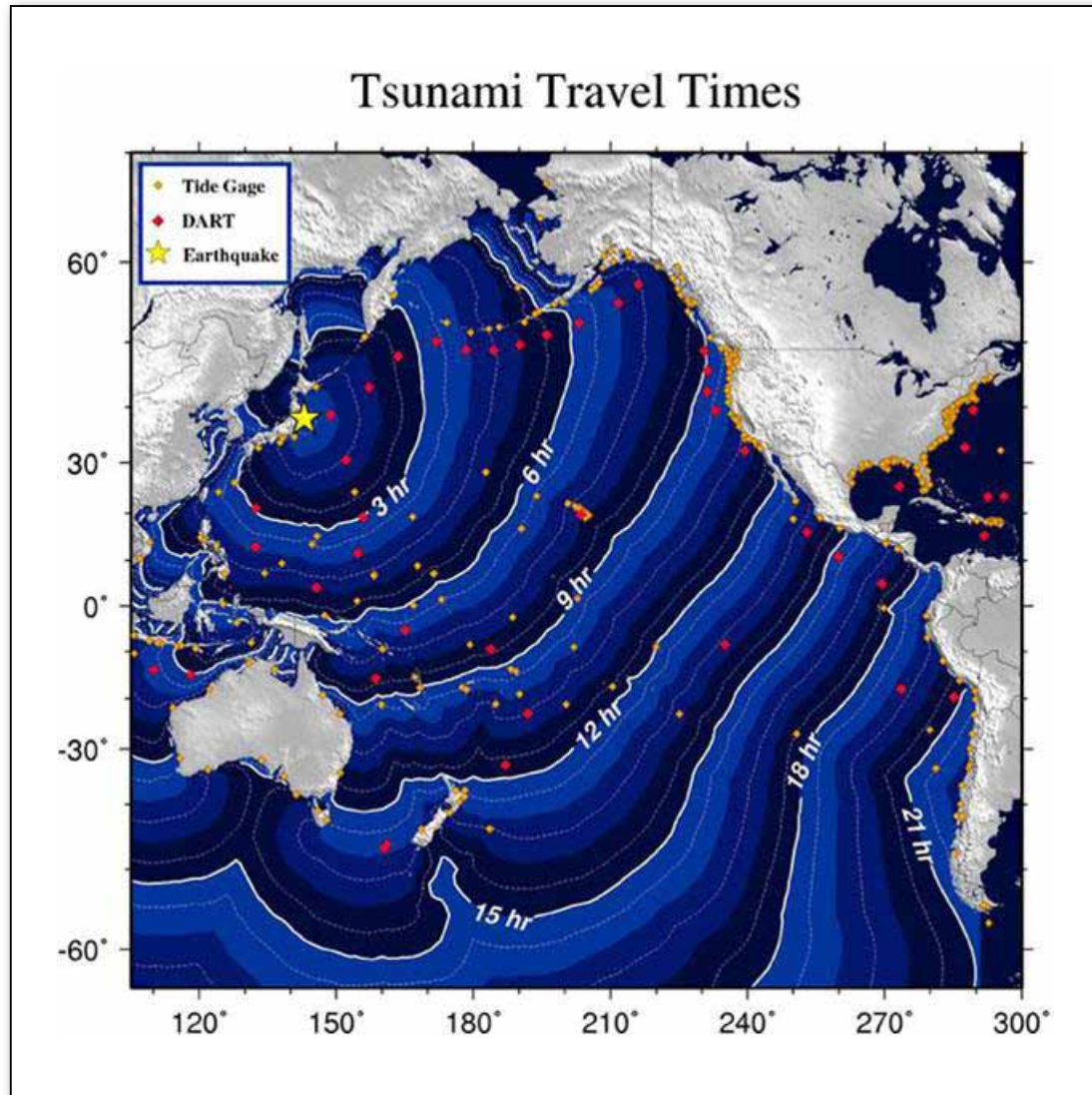

ΕΙΚΟΝΑ 3.9 Χάρτης μακροσεισμικών εντάσεων και συνοδών φαινομένων του σεισμού των Αθηνών (7/9/1999).

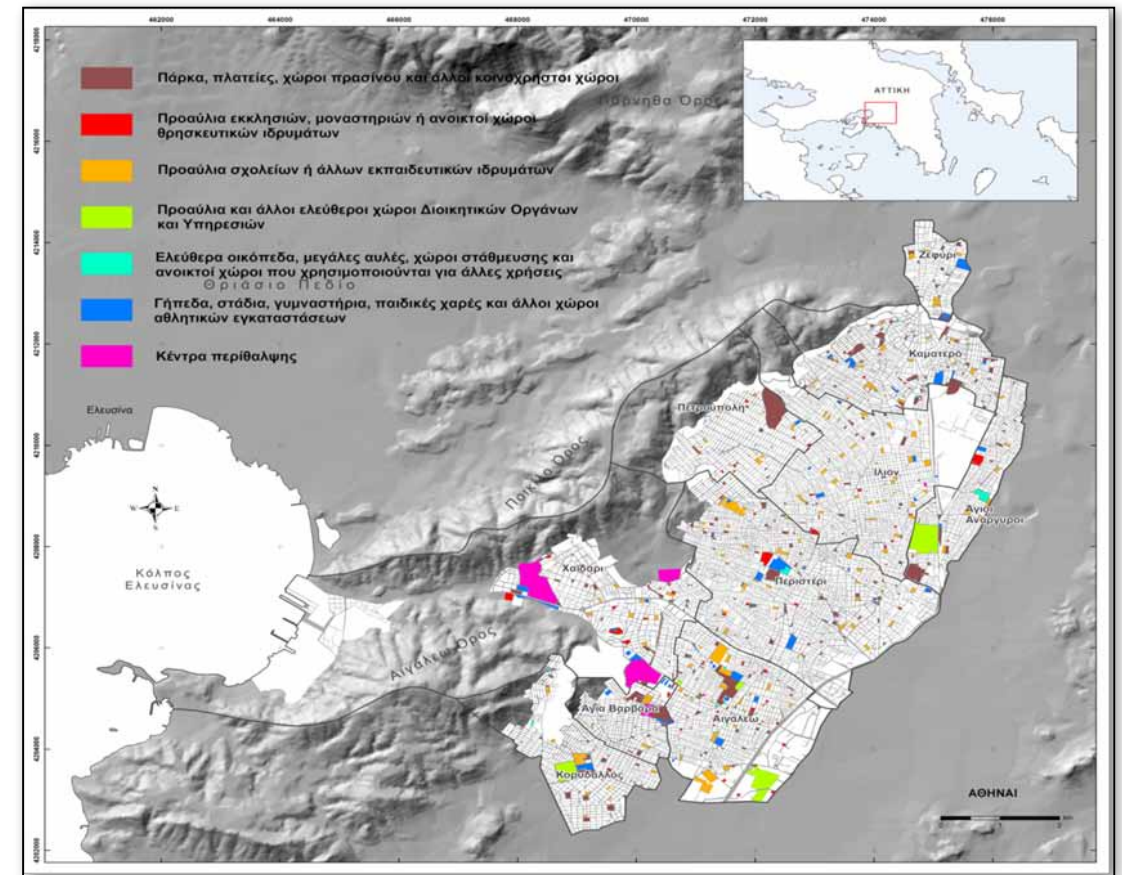

ΕΙΚΟΝΑ 3.10 Χάρτης τρατότητας για πλήρη ανάλυση ανά Ο.Τ. στο Δήμο Περιστερίου και στην Κοινότητα Αγίων Αναργύρων Δήμου Καματερού.

ΕΙΚΟΝΑ 3.11 Χάρτης συνοδών φαινομένων (τσουνάμι) μετά τον σεισμό στην Ιαπωνία το 2011.

ΕΙΚΟΝΑ 3.12 Χάρτης διαθέσιμων χώρων των Δήμων Δυτικού Τμήματος Λεκανοπεδίου Αττικής.

3.2.2 Επιχειρησιακό Σχέδιο

3.2.2.1 Σύνταξη Επιχειρησιακού Σχεδίου

Με βάση τα μνημόνια ενεργειών των Δήμων για τους κινδύνους και το ευρύτερο χωροταξικό, πολεοδομικό και οικιστικό πλαίσιο, συντάσσεται ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης. Το προτεινόμενο σχέδιο αυτό, ανάλογα με την περίπτωση, εφαρμόζεται τόσο κατά το στάδιο της άμεσης επέμβασης, όσο και κατά το στάδιο της αποκατάστασης, αποτελώντας το βασικό πλαίσιο λήψης αποφάσεων των ΣΤΟ, των δράσεων των υπηρεσιών του εκάστοτε δήμου, και των ομάδων επέμβασης, σε συνάρτηση με τις ανάγκες που θα προκύψουν.

Η επιχειρησιακή οργάνωση των Δήμων για την αντιμετώπιση ενός φυσικού φαινομένου στοχεύει στην ελαχιστοποίηση των πιθανών επιπτώσεων που θα προκύψουν από την εκδήλωση του φαινομένου στους κατοίκους και στη φροντίδα για την επαναφορά της ζωής τους στους καθημερινούς ρυθμούς το συντομότερο δυνατό.

Πρόκειται για ένα κείμενο, το οποίο προκύπτει από την καταγραφή του κινδύνου/των κινδύνων, των διαθέσιμων και απαιτούμενων πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα), των αρμοδιοτήτων και των ρόλων των εμπλεκόμενων, καθώς και τις διαδικασίες εκείνες που αφορούν στο σχεδιασμό.

Ένα άρτιο Επιχειρησιακό Σχέδιο θα πρέπει να αποτελείται από εξής βασικά μέρη:

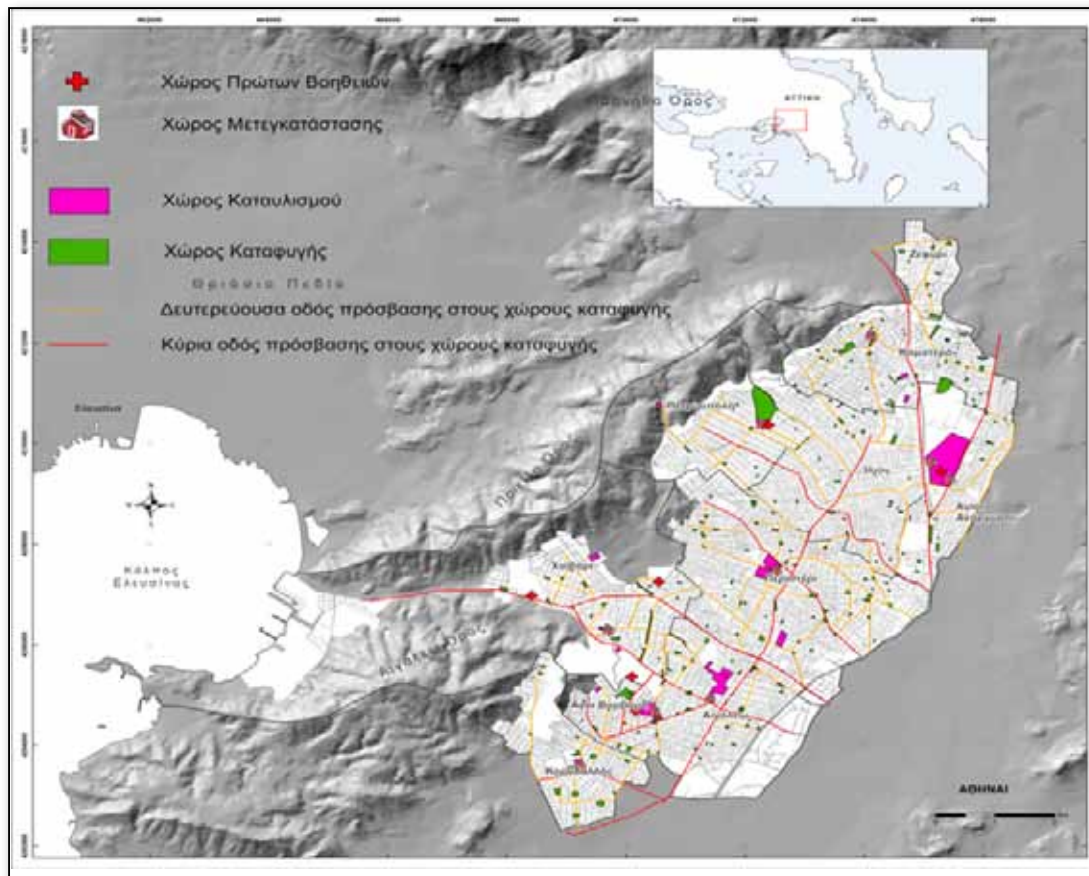
1. Την περιγραφή/καταγραφή των υφιστάμενων πόρων (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα), των δομών του Δήμου
2. Την ανάλυση των ρόλων με βάση τις θεσμικές αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων υπηρεσιών στο Προ-Καταστροφικό, στο Συν-Καταστροφικό και στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο
3. Τον επικοινωνιακό σχεδιασμό
4. Τα συσχετιζόμενα χρηματοδοτικά στοιχεία για την οικονομική υποστήριξη και παρακολούθηση των διαδικασιών που αφορούν στις δράσεις ετοιμότητας και απόκρισης του Δήμου.

Τα εξής δεδομένα αναλύονται στα κάτωθι κεφάλαια του οδηγού, με γνώμονα την απλούστευση της προτεινόμενης διαδικασίας και κριτήριο τη σωστή χρονική ενεργοποίηση του κάθε μέρους, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Σχέδιο.

Ορισμός: Αφού λοιπόν εκτιμηθεί το πρώτο βήμα ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού που αποτελεί η ανάλυση των κινδύνων που απειλούν τον Δήμο, ακολουθεί το βασικότερο στάδιο του σχεδιασμού που είναι το **Επιχειρησιακό Σχέδιο**.

Διαδικασία: Η σύνταξη Επιχειρησιακού Σχεδίου αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτων αναγκών από ενδεχόμενο κίνδυνο αποτελεί αρμοδιότητα του Δήμου και γίνεται με μέριμνα της Μονάδας Πολιτικής Προστασίας.

Προτείνεται η σύσταση με απόφαση Δημάρχου μιας **Ομάδας Επιχειρησιακού Σχεδιασμού**, η οποία θα πρέπει να συνεδριάζει ανά τακτά διαστήματα και να είχε ως σκοπό την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και την παρακολούθηση του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού για το Δήμο.

ΕΙΚΟΝΑ 3.13 Προτεινόμενος χάρτης επιχειρησιακής οργάνωσης των Δήμων Δυτικού Τμήματος Λεκανοπεδίου Αττικής.

Πολλοί Δήμοι της χώρας έχουν ήδη επιχειρήσει να συντάξουν ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο, βάσει οδηγιών από κεντρικούς φορείς, προσπαθώντας να περιγράψουν και να καλύψουν τις επιχειρησιακές τους ανάγκες για διάφορους κινδύνους.

3.2.2.2 Υποστήριξη Σχεδίου - Εξοπλισμός και Μέσα

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο πιθανόν να αναδείξει ελλείψεις σε εξοπλισμό και μέσα, τα οποία δεν θα μπορούν να καλυφθούν από άλλους φορείς/υπηρεσίες/δομές και να απαιτείται η εκ των προτέρων απόκτησή τους.

Πολλά τέτοια ζητήματα αναδεικνύονται και η επίλυσή τους είναι καθοριστική για την υποστήριξη του Επιχειρησιακού Σχεδιασμού του Δήμου.

3.2.2.3 Μνημόνια Ενεργειών & Μνημόνια Συνεργασίας

Μνημόνια Ενεργειών θα πρέπει να συντάξουν όλες οι Υπηρεσίες του Δήμου προκειμένου να περιγράψουν ποιος κάνει, τι ακριβώς κάνει, γιατί το κάνει, πώς το κάνει (με τι μέσα) και πότε κάνει τη συγκεκριμένη ενέργεια. Ακολουθώντας, λοιπόν, τον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του εκάστοτε Δήμου, ο οποίος ποικίλλει από Δήμο σε Δήμο, θα πρέπει να δημιουργηθούν και τα αντίστοιχα Μνημόνια Ενεργειών.

Αντίστοιχα, θα πρέπει ο Δήμος να συνεργαστεί με λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς (του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα) συνάπτοντας τα λεγόμενα **Μνημόνια Συνεργασίας**. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν δράσεις που προσφέρονται σε καταστάσεις προετοιμασίας ή αντιμετώπισης κινδύνων προς το Δήμο. Στόχος είναι να καλύπτονται τα πιθανά κενά διαχείρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Έχοντας υπόψη πάντα, ότι η καταστροφή μπορεί να πλήξει όλες τις δομές σε μια περιοχή, ενθαρρύνονται συνεργασίες με όμορους Δήμους, με προμηθευτές υλικών εκτός της περιοχής αρμοδιότητας του Δήμου, εθελοντικές ομάδες από την ευρύτερη περιοχή ή ακόμη και από όλη τη χώρα, κ.λπ.

3.2.2.4 Διαλειτουργικότητα στη Διαχείριση Κινδύνων

Η ύπαρξη **διαλειτουργικότητας** (interoperability) είναι σημαντικό στοιχείο επιτυχούς διαχείρισης των καταστροφών και παραπέρα καταλυτικό στοιχείο για την ενδυνάμωση πολιτικών διαχείρισης κινδύνων καταστροφών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα που συχνά διαφαίνεται είναι η έλλειψη μέσων επικοινωνίας στους Δήμους, ώστε να μπορούν άμεσα να επικοινωνήσουν με άλλους φορείς, σε περίπτωση που οι τηλεπικοινωνίες δεν λειτουργούν για τις πρώτες κρίσιμες ώρες.

Άλλο παράδειγμα μπορεί να είναι η έλλειψη εναλλακτικού κατάλληλου χώρου για τη στέγαση του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου σε περίπτωση που ο χώρος που συνεδριάζει συνήθως δεν είναι πια κατάλληλος. Ακόμη και αν υπάρχει αυτός ο χώρος, μπορεί να μη διαθέτει τον απαιτούμενο εξοπλισμό σε ηλεκτρονικά συστήματα για να μπορεί να λειτουργήσει ως συντονιστικό κέντρο. Επίσης, η πιθανή στέγασή του σε υπαίθριο χώρο να απαιτεί είτε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, είτε κατάλληλο σκηνικό ή άλλο υλικό.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Διαλειτουργικότητας, ορίζεται ως η ικανότητα ενός συστήματος ή μιας διαδικασίας να μοιράζεται και να χρησιμοποιεί πληροφορίες ή/και λειτουργίες ενός άλλου συστήματος ή διαδικασίας. Η ικανότητα των συστημάτων, των φορέων και όλων των εμπλεκόμενων δομών να επικοινωνούν, είναι ότι σημαντικότερο για μια αποτελεσματική διαχείριση της καταστροφής σε όλες τις φάσεις διαχείρισης του κύκλου.

Η διαλειτουργικότητα ως προς τη διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης/καταστροφών εξετάζεται και αναλύεται στα εξής τέσσερα (4) επίπεδα:

1. Τη **Θεσμική Διαλειτουργικότητα**, η οποία αναφέρεται στην εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων που διέπουν τη λειτουργία των φορέων που εμπλέκονται στις φάσεις διαχείρισης καταστροφής.
2. Την **Οργανωσιακή Διαλειτουργικότητα**, η οποία αναφέρεται στον καθορισμό στόχων, τη διαμόρφωση διαδικασιών και την επίτευξη συνεργασίας των αρμοδίων φορέων που επιδιώκουν ανταλλαγή πληροφοριών, όπως αυτό απαιτείται και στη διαχείριση καταστροφής.
3. Τη **Σημσιολογική Διαλειτουργικότητα**, η οποία αφορά στη διασφάλιση ότι η ακριβής έννοια / σημασία των ανταλλασσόμενων πληροφοριών είναι κατανοητή από όλους τους εμπλεκόμενους. Η σημσιολογική διαλειτουργικότητα επιτυγχάνεται, ορίζοντας και υιοθετώντας κοινό λεξιλόγιο και ορολογία σε όλα τα συστήματα και υπηρεσίες.
4. Την **Τεχνική Διαλειτουργικότητα**, η οποία ορίζεται ως η ικανότητα μεταφοράς και χρησιμοποίησης της πληροφορίας με ομοιογενή και αποτελεσματικό τρόπο μεταξύ συστημάτων πληροφορικής και οργανισμών.

Πρέπει να τονιστεί ότι, η διαλειτουργικότητα σε επίπεδο συστημάτων (τεχνική διαλειτουργικότητα) δεν μπορεί να επιτευχθεί, εάν πρώτα δεν έχουν διασφαλιστεί προηγούμενα επίπεδα, όπως το επίπεδο θεσμικού πλαισίου, διαδικασιών και πληροφορίας/δεδομένων. Κρίσιμο, επίσης παράγοντα προς την επίτευξη της διαλειτουργικότητας, στο πεδίο της διαχείρισης των καταστροφών αποτελεί η συνεχιζόμενη ενίσχυσή της με δράσεις εντασσόμενες στο πλαίσιο των δημόσιων πολιτικών για τη μείωση των κινδύνων των καταστροφών.

3.2.2.5 Επικοινωνία - Ενημέρωση / Πληροφόρηση & Εκπαίδευση

Ο τομέας της Επικοινωνίας, της Ενημέρωσης / Πληροφόρησης και της Εκπαίδευσης για τους κινδύνους, που απειλούν τον Δήμο, θα πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα.

Στο Προ-Καταστροφικό στάδιο συνίσταται η ανάπτυξη μιας στρατηγικής, ενός σχεδιασμού, του λεγόμενου επικοινωνιακού σχεδιασμού, που να περιλαμβάνει την επικοινωνία, την ενημέρωση – πληροφόρηση και την εκπαίδευση.

Ο σχεδιασμός αυτός θα περιλαμβάνει την υλοποίηση δράσεων από τις επιμέρους Υπηρεσιακές Μονάδες του Δήμου, κατά λόγο αρμοδιότητας, και πολλές από αυτές θα πρέπει να υλοποιούνται σε ετήσια βάση, ώστε να μπορεί να παρακολουθηθεί και να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητά τους.

Επικοινωνία

1. Ανάπτυξη συνεργασίας με τα τοπικά ΜΜΕ (μέσω του Γραφείου Τύπου του Δήμου) μέσω μηνυμάτων συνεργασίας και ενεργειών
2. Σχέδιο δημόσιας ανακοίνωσης για περιπτώσεις οργανωμένης απομάκρυνσης πληθυσμού
3. Σχέδιο ενημερωτικού δελτίου καταγραφής των ζημιών για την πρώτη αποτύπωση της κατάστασης
4. Σχεδιασμός επικοινωνιακής διαχείρισης στις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης (εκπρόσωπος τύπου και περιοδική ανακοίνωση πληροφοριών)

Οι άξονες επικοινωνίας που προτείνονται είναι οι εξής:

1. Προβολή των δράσεων πρόληψης και προετοιμασίας (αντιπλημμυρικά έργα, ενημερώσεις, κ.ά.), δράσεων απόκρισης, αλλά και αποκατάστασης
2. Ενθάρρυνση και ευαισθητοποίηση πολιτών και τοπικών εθελοντικών ομάδων
3. Αξιοποίηση του ιδιωτικού τομέα τοπικά, ως πλατφόρμα επικοινωνίας και δράσης

Ενημέρωση - Πληροφόρηση

Είδη Ενημέρωσης – Πληροφόρησης – Θεματολογία:

1. Ενημέρωση για τους υφιστάμενους κινδύνους, τα μέτρα προστασίας και τους τρόπους αντιμετώπισής τους (σε ατομικό, οικογενειακό και εργασιακό επίπεδο)
2. Ενημέρωση για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό (θεσμικές αρμοδιότητες, ρόλους, εξελίξεις, ανταλλαγή γνώσεων, κ.ά.)
3. Ενημέρωση για τον υφιστάμενο σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης του Δήμου

Τρόποι:

1. Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων (ημερίδων, συναντήσεων εργασίας, κ.ά.)
2. Διοργάνωση πανελλήνιων συνεδρίων με έμφαση σε συγκεκριμένα θέματα
3. Παραγωγή ενημερωτικού υλικού, φυλλαδίων, διαδικτυακών εφαρμογών, κ.ά.

Προσανατολισμένη ενημέρωση – πληροφόρηση ανά ομάδα - στόχο:

1. Για τα στελέχη του Δήμου
2. Για τους λοιπούς εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς, σχετικά με τον υφιστάμενο επιχειρησιακό σχεδιασμό του Δήμου
3. Για τους πολίτες για θέματα διαχείρισης κινδύνων
4. Για ειδικές ομάδες πληθυσμού (εθελοντές, μαθητές, εκπαιδευτικούς, στελέχη ειδικών εμπλεκόμενων υπηρεσιών, ΑμεΑ, άτομα τρίτης ηλικίας, κ.ά.)

Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση αποτελεί το σπουδαιότερο τμήμα της πολιτικής του Δήμου για την ανάπτυξη της ανθεκτικότητας (resilience) του Δήμου στους κινδύνους, που τον απειλούν.

Ο σχεδιασμός του Δήμου θα πρέπει να εμπεριέχει την εκπαίδευση των στελεχών του και την επιμόρφωσή τους σε θέματα σχετικά, καθώς και την ενθάρρυνση της συμμετοχής τους σε υλοποιούμενα τοπικά εκπαιδευτικά προγράμματα.

Οι δράσεις εκπαίδευσης σε θέματα διαχείρισης καταστροφών υλοποιούνται από πιστοποιημένους προς αυτό φορείς. Αυτοί είναι:

1. Τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα της χώρας, σε μεταπτυχιακό επίπεδο ειδίκευσης, όπως για παράδειγμα το πρόσφατο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΚΠΑ «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος Καταστροφών και Κρίσεων», κ.ά.
2. Τα κέντρα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του δημοσίου τομέα, με τον κυρίαρχο ρόλο στην εκπαίδευση των στελεχών του δημοσίου να αποδίδεται στο Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.). Άλλα κέντρα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης είναι το Κοινωνικό Πολυκέντρο και το Διαβαλκανικό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης (Δ.Ι.Δ.Δ.) της ΑΔΕΔΥ, το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, κ.ά.

3.2.3 Έλεγχος & Αξιολόγηση Επιχειρησιακού Σχεδίου

Ο έλεγχος του Επιχειρησιακού Σχεδίου αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι τα οριζόμενα σε αυτό είναι υλοποιήσιμα και αποτελεσματικά για την εκπλήρωση του σκοπού και την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί όσον αφορά στην ετοιμότητα και στην άμεση απόκριση. Ο έλεγχος του Σχεδίου επιτυγχάνεται κυρίως με τη διενέργεια ασκήσεων.

Η διενέργεια ασκήσεων είναι ιδιαίτερως επιβεβλημένη εφόσον:

1. Έχει γίνει σημαντική αναθεώρηση στο υπάρχον Σχέδιο ή
2. Έχει παρέλθει σημαντικό χρονικό διάστημα από την τελευταία φορά που ενεργοποιήθηκε το Σχέδιο.

Η αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου αναφέρεται σε μια διαδικασία που υλοποιείται εγγενώς από την Ομάδα Σχεδιασμού του Δήμου, συνήθως μετά από ένα πραγματικό γεγονός.

3.2.3.1 Ασκήσεις (επί χάρτου ή πεδίου)

Οι επιχειρησιακές ασκήσεις μπορούν να αναπτυχθούν, τόσο όσο χρειάζεται προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι για τους οποίους γίνονται. Για παράδειγμα, αν ο στόχος είναι να ελεγχθεί το μέρος του Σχεδίου που αφορά στην κινητοποίηση των δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας σε ένα Δήμο, μπορεί να πραγματοποιηθεί άσκηση μόνο στο επίπεδο του Δήμου, βάση ενός σεναρίου που να υποχρεώνει την ανάπτυξη όλων των δυνατών δυνάμεων στο Δήμο αυτό. **(Εικόνα 3.14)**

ΕΙΚΟΝΑ 3.14 Επιχειρησιακές Ασκήσεις (Πάνω: Αλεξανδρούπολη 2014 - Άσκηση επί χάρτου για το σεισμό, Κάτω: Χίος 2014 - Άσκηση για σεισμό - φωτογραφικό αρχείο Ο.Α.Σ.Π.).

Υπάρχουν δύο **βασικές** κατηγορίες ασκήσεων:

1. Οι «Θεωρητικές» Ασκήσεις (ή ασκήσεις επί χάρτου), οι οποίες υλοποιούνται με σχετικά χαμηλό έως καθόλου κόστος, με συμμετοχή των εμπλεκόμενων και σε προστατευμένο περιβάλλον.
2. Οι «Πρακτικές» Ασκήσεις (ή ασκήσεις πεδίου), οι οποίες απαιτούν την ανάπτυξη δυνάμεων σε προσομοιωμένο περιβάλλον. Συνήθως αυτές είναι πιο κοστοβόρες από τις ασκήσεις επί χάρτου.

3.2.3.2 Αναθεώρηση ή επικαιροποίηση Σχεδίου

Αναθεώρηση πρέπει να γίνεται εάν συντρέχει **ένας τουλάχιστον** από τους παρακάτω λόγους:

1. Νέες νομοθετικές ρυθμίσεις ή θεσμικές εθνικές, ευρωπαϊκές ή διεθνείς υποχρεώσεις που επηρεάζουν τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων στο σχέδιο Υπηρεσιακών Μονάδων του Δήμου
2. Αποτιμήσεις πραγματικών γεγονότων ή ασκήσεων, οι οποίες συνιστούν αλλαγές στο Σχέδιο

Το μέγιστο χρονικό διάστημα που δύναται να παρέλθει χωρίς να γίνει **αναθεώρηση του Σχεδίου είναι πέντε (5) έτη**.

Η διαδικασία της **επικαιροποίησης** αναφέρεται στον έλεγχο και ενδεχόμενη αλλαγή συγκεκριμένων στοιχείων του Σχεδίου που δεν επηρεάζουν τον σκοπό ή τους στόχους του Σχεδίου. Ενδεικτικός κατάλογος των στοιχείων που πρέπει να επικαιροποιούνται είναι:

1. Στοιχεία επικοινωνίας επιχειρησιακά εμπλεκόμενων υπηρεσιών του Ο.Α.Σ.Π.
2. Διαδικασίες και υποδείγματα εντύπων

Το μέγιστο χρονικό διάστημα που δύναται να παρέλθει χωρίς να γίνει **επικαιροποίηση του Σχεδίου είναι δύο (2) έτη**.

4 ΣΥΝ-ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ & ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΚΡΙΣΗ

4.1 Αρμοδιότητες & ρόλοι των υπηρεσιακών μονάδων των δήμων κατά το Συν-Καταστροφικό και Μετα-Καταστροφικό Στάδιο

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται οι βασικότερες αρμοδιότητες υπηρεσιακών μονάδων των Δήμων τόσο σε Συν-Καταστροφικό όσο και σε Μετα-Καταστροφικό στάδιο με την ευρύτερη σημασία, διότι ως γνωστόν τα όρια μεταξύ των δύο σταδίων δεν είναι ιδιαίτερα διακριτά.

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΗΜΩΝ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
Υπηρεσίες Πρόνοιας	Καταγραφή των άμεσων αναγκών των πληγέντων & παροχή κοινωνικής προστασίας στους πολίτες για την κάλυψη των πρώτων αναγκών (διαμονή, διατροφή, υγιεινή)
Υπηρεσίες Πρόνοιας σε συνεργασία με την Οργανική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας	Διάθεση πόσιμου νερού, δυνατότητα παροχής πρόχειρου γεύματος, εγκατάσταση χημικών τουαλετών
Τεχνικές Υπηρεσίες	Διάνοξη κύριων οδικών αξόνων, κεντρικών δρόμων, εισοδοί πόλεων και οδοί προς κτίρια κρίσιμων λειτουργιών , όπως Νοσοκομεία, Σχολεία, Δημόσιες Υπηρεσίες, Δημαρχείο κ.λπ.
Τεχνικές Υπηρεσίες με τη συνδρομή της Π.Υ., της Τροχαίας, της ΔΕΗ, του ΟΤΕ, όπου απαιτείται.	Ελαφριές τεχνικές επεμβάσεις άρσης επικινδυνοτήτων
Οι αρμόδιες υπηρεσίες/μονάδες των Δήμων σε θέματα Δημόσιας Υγείας, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της οικείας Περιφερειακής Ενότητας	Υγειονομικός έλεγχος λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης στις πληγείσες περιοχές, για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου ύδατος.
Όλοι οι Μηχανικοί του Δήμου	Διάθεση προσωπικού για τη συγκρότηση των επιτροπών ελέγχου κτιρίων και για την άρση των διαπιστωμένων επικινδυνοτήτων
Οι αρμόδιες υπηρεσίες των Δήμων (Τεχνικές Υπηρεσίες, Τμήματα Δημόσιας Υγείας)	Εισήγηση για Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (κατολισθήσεις - βραχοπτώσεις, εκτεταμένες ζημιές - καταρρεύσεις κτισμάτων, θέματα δημόσιας υγείας), αν απαιτείται

ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΔΗΜΩΝ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
Δήμαρχος με υποστήριξη του Σ.Τ.Ο.	Εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης για εισήγηση κήρυξης ή μη του Δήμου σε «κατάσταση έκτακτης ανάγκης» Απόφαση για Οργανωμένη Απομάκρυνση (Ν. 3613/2007, ΦΕΚ 263/τΑ΄/23-11-2007) Απόφαση για λειτουργία ή μη των σχολικών μονάδων και δομών
Δήμος	Υλοποίηση της απόφασης για Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (ορισμός σημείου συγκέντρωσης, μεταφορά, κτλ)
Υπηρεσίες Πρόνοιας σε συνεργασία με τις Τεχνικές Υπηρεσίες και το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας	Η συλλογή πληροφοριών του αριθμού των κατοικιών που έχουν καταρρεύσει ή έχουν υποστεί σοβαρές βλάβες (εκτίμηση αριθμού πληγέντων – έκτακτα καταλύματα)
Τεχνικές Υπηρεσίες και Μηχανικοί του Δήμου και Τεχνικών Έργων Περιφέρειας (- ΠΕ) σε συνεργασία με τα Ταμεία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (ΤΑΣ) Αποκεντρωμένων διοικήσεων ή/και της ΔΑΕΦΚ (πρώην ΥΑΣ)	Μετα-Καταστροφικός έλεγχος κτιρίων - υποδομών για ενεργοποίησης θεσμικού πλαισίου περί αποζημιώσεων των ζημιών
Ο Δήμαρχος λαμβάνοντας υπόψη την επικρατούσα κατάσταση στην περιοχή ευθύνης τους (επιπτώσεις σε κτίρια, μετασεισμική δραστηριότητα, κ.λπ.)	Εκτίμηση χρονοδιαγράμματος για τη σταδιακή επιστροφή των πληγέντων στην προ-καταστροφική περίοδο
Δήμος	Συνδρομή σε δυναμικό και μέσα, μετά από σχετικά αιτήματα άλλων φορέων (Π.Σ., ΕΚΑΒ)
Οι αρμόδιες υπηρεσίες των Δήμων (Τεχνικές Υπηρεσίες, Τμήματα Δημόσιας Υγείας)	Εισήγηση για Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού (κατολισθήσεις - βραχοπτώσεις, εκτεταμένες ζημιές – καταρρεύσεις κτισμάτων, θέματα δημόσιας υγείας), αν απαιτείται

4.2 Βασικές Ενέργειες των Δήμων στο Συν-Καταστροφικό Στάδιο

Παρακάτω αναφέρονται επιγραμματικά τα **20 Βασικά Βήματα**, που θα πρέπει να κάνει ο κάθε Δήμος κατά τη διάρκεια και αμέσως μετά την εκδήλωση μιας καταστροφής. Τα βήματα αναφέρονται με σειρά προτεραιότητας, η οποία ωστόσο δύναται να τροποποιηθεί, εν μέρει αναλόγως, των αναγκών.

- 1. Συγκέντρωση πληροφοριών για την εκτίμηση της κατάστασης** σε συνεργασία με περιφερειακούς και τοπικούς άλλους φορείς (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., ΛΣ – ΕΛΑΚ).
- 2. Επικοινωνία για αναζήτηση πληροφορίας σχετικά με την εξέλιξη του κινδύνου** από αρμόδιους ανά κίνδυνο κεντρικούς φορείς (ΓΓΠΠ, ΕΣΚΕ/ΚΕΠΠ, ΟΑΣ, ΕΜΥ, ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., κ.ά.).
- 3. Σύγκληση Τοπικού Συντονιστικού Οργάνου (ΣΤΟ)** ως υποστηρικτικό όργανο λήψης αποφάσεων.
- 4. Ενεργοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου για την Αντιμετώπιση Έκτακτων Αναγκών** (αφορά στην κινητοποίηση του Δήμου – ρόλοι και αρμοδιότητες, στην ενεργοποίηση μνημονίων συνεργασίας με άλλους φορείς, ιδιώτες, εθελοντικές ομάδες, σε πρωτόκολλα και διαδικασίες, κ.λπ.).
- 5. Απόκριση σε αιτήματα συνδρομής** δυναμικού και μέσων από το Π.Σ. στο έργο έρευνας - διάσωσης και πιθανού απεγκλωβισμού.
- 6. Διάνοξη αποκλεισμένων δρόμων** αρμοδιότητας των Δήμων για τη διευκόλυνση της κίνησης των οχημάτων των σωστικών συνεργείων από και προς την πληγείσα περιοχή, τις νοσοκομειακές μονάδες, κ.λπ.
- 7. Συμβολή στον υγειονομικό έλεγχο λειτουργίας των συστημάτων ύδρευσης** στις πληγείσες περιοχές του Δήμου, για τη διασφάλιση της ποιότητας του πόσιμου ύδατος. – Συμβολή στη μέριμνα για την πραγματοποίηση δειγματοληψιών σε δίκτυα ύδρευσης των πληγείσων περιοχών.
- 8. Έλεγχος καταλληλότητας των κτιρίων κρίσιμων υπηρεσιών του Δήμου και υποδομών** στην περιοχή της αρμοδιότητάς του.
- 9. Διευκόλυνση της κίνησης των πολιτών προς τους χώρους καταφυγής**, υποστήριξη στην κινητοποίηση της ΕΛ.ΑΣ. ή/και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, όταν αυτό απαιτείται (Ν. 3731/2008, 263/Α΄/2008).
- 10. Εκτίμηση των επιπτώσεων και των ζημιών, καθώς και του αριθμού των πολιτών στους χώρους καταφυγής** –παροχή διοικητικής μέριμνας (νερό, τροφή, τουαλέτες, στέγη, κ.λπ.) – **Ειδική μέριμνα για ειδικές ομάδες πληθυσμού** (τουρίστες, ΑμεΑ, κ.λπ.) στην πληροφόρηση, στην εξυπηρέτηση κ.ά.
- 11. Κήρυξη του Δήμου σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης** μετά από εισήγηση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (πρώην Γενικού Γραμματέα) ή του Περιφερειάρχη (αφορά στη διαχείριση και το συντονισμό του δυναμικού και των μέσων)⁶.
- 12. Συλλογή πληροφοριών που αφορούν στον αριθμό των κατοικιών**, που έχουν βλαφθεί – Εκτίμηση του αριθμού των πολιτών για τους οποίους θα πρέπει να εξασφαλιστούν **άμεσα καταλύματα και άμεση διοικητική μέριμνα**.

⁶ Αναλύεται στο κεφάλαιο 5.4 του παρόντα Οδηγού

13. **Συνεχής επικοινωνία με κεντρικούς αρμόδιους φορείς** για έγκαιρη ενημέρωση σχετικά για την εξέλιξη του φαινομένου, οδηγίες - μέτρα προστασίας, συμβουλευτικές οδηγίες διαχείρισης.
14. Ενεργοποίηση της δράσης **Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού**, αν απαιτηθεί.
15. **Επικοινωνία με τα τοπικά ΜΜΕ** (δελτίο Τύπου προς τα τοπικά ΜΜΕ για τα μέτρα προστασίας και άλλες χρήσιμες πληροφορίες – δυνατότητα αιτήσεων, ανοιχτή γραμμή πληροφοριών, κ.λπ.)
16. **Διακοπή ή μη της λειτουργίας των σχολικών μονάδων και συναφών δομών** αποτελεί ευθύνη του Δημάρχου, ο οποίος σε συνεργασία με την οικεία Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης και τον οικείο Περιφερειάρχη, εκδίδει απόφαση διακοπής μαθημάτων, λόγω έκτακτων συνθηκών εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου (αριθ. 94, παρ. 4.27 του Ν. 3852/2010).
17. **Ενεργοποίηση ειδικού Γραφείου του Δήμου** (ανοιχτή γραμμή για τον πολίτη, υποδοχή αιτήσεων, ενημέρωση, κ.λπ.)
18. **Αίτημα προς τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων για οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής** (αφορά στην ενεργοποίηση του νομοθετικού πλαισίου περί αποκατάστασης πληγέντων μετά από καταστροφή – Ν.1190/1981, ΦΕΚ 203/τΑ', Ν. 2576/1998, ΦΕΚ 25/τΑ').
19. **Υλοποίηση μετεγκατάστασης των κρίσιμων υπηρεσιών**, αν απαιτηθεί.
20. **Απολογισμός, αξιολόγηση αποτελεσμάτων απόκρισης του Δήμου**, σύμφωνα με το υπάρχον σχέδιο και πιθανή επικαιροποίησή του.

4.3 Επικοινωνία - Ενημέρωση

Η επικοινωνία και η ενημέρωση αποτελούν βασικά στοιχεία της συν-καταστροφικής περιόδου και αναφέρονται:

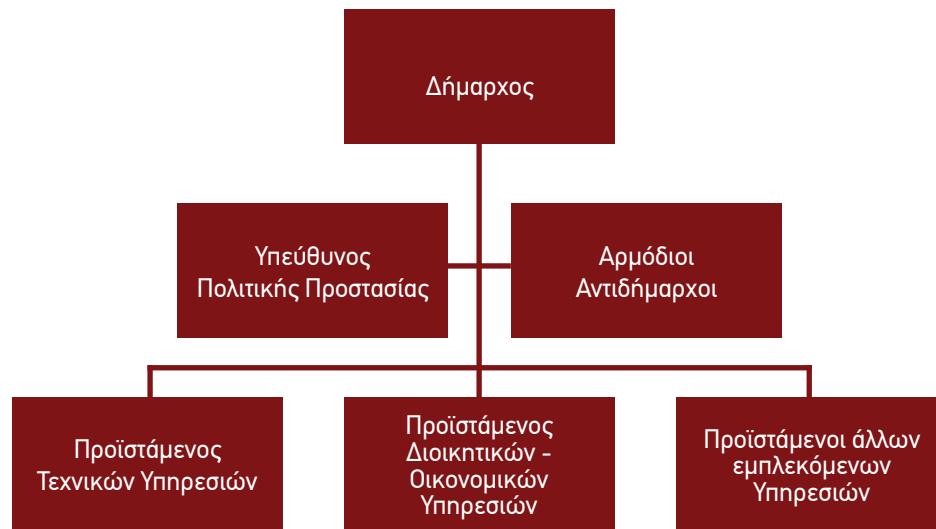
1. Στη ροή της πληροφορίας εντός των δομών του Δήμου και εκτός του Δήμου, δηλαδή προς άλλους εμπλεκόμενους τοπικούς, περιφερειακούς και κεντρικούς φορείς
2. Στην ενημέρωση προς τους πολίτες για διάφορα θέματα
3. Στην ενημέρωση προς τα ΜΜΕ

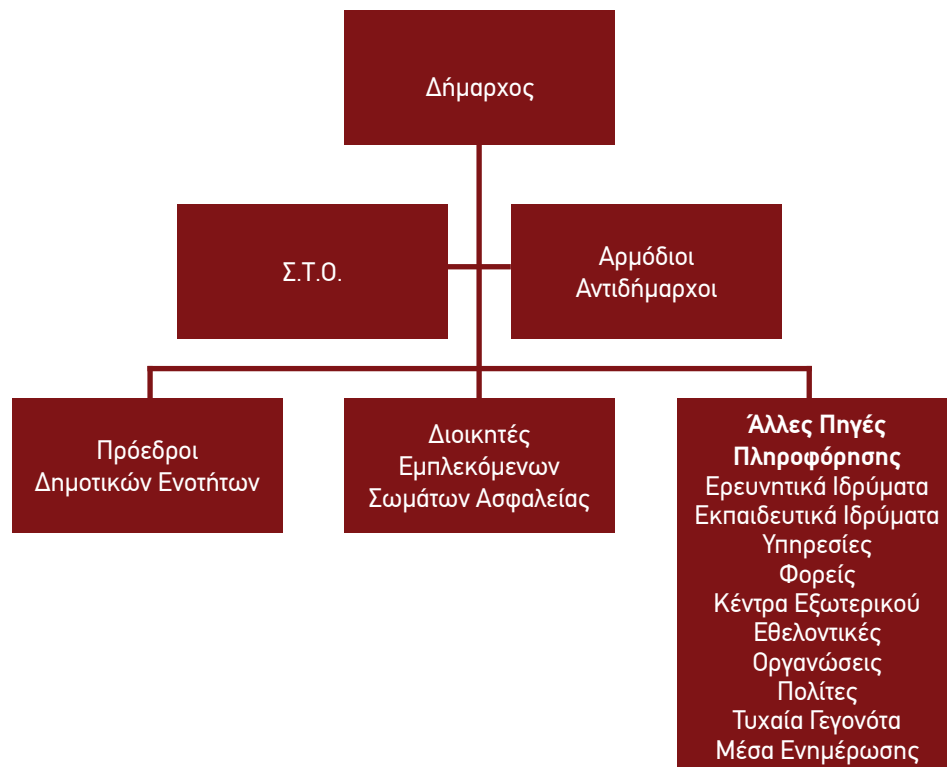
4.3.1 Επικοινωνία – ροή πληροφορίας

Η επικοινωνία Συν-Καταστροφικά αφορά στη ροή της πληροφορίας και χωρίζεται προς δύο κατευθύνσεις: επικοινωνία μεταξύ συνδέσμων είτε των αρμοδίων υπηρεσιών του Δήμου (εντός του Δήμου) που συνήθως είναι οι υπεύθυνοι προϊστάμενοι και επικοινωνία μεταξύ του Δήμου και άλλων συνδέσμων των εμπλεκόμενων φορέων (εκτός του Δήμου). Οι σύνδεσμοι αυτοί έχουν καθοριστεί προ-καταστροφικά και τις περισσότερες φορές είναι τα άτομα που εκπροσωπούν δομές στα Συντονιστικά Όργανα για θέματα Πολιτικής Προστασίας.

4.3.1.1 Διάγραμμα ροής πληροφοριών εντός (κάθεται) του Δήμου

4.3.1.2 Διάγραμμα ροής πληροφοριών εκτός (οριζόντια) του Δήμου

4.3.2 Ενημέρωση προς τα ΜΜΕ

Η ενημέρωση, που αφορά στην πληροφορία προς τα ΜΜΕ είναι σημαντική. Θα πρέπει προσεχθούν τα ακόλουθα:

1. Να γίνει άμεσα (στην 1^η «χρυσή» ώρα, όπως αναφέρεται η πρώτη ώρα ενημέρωσης στα ΜΜΕ, διότι αν δεν δοθεί από τον Δήμο αρμοδίως, θα δοθεί από άλλες πηγές)
2. Να παρέχεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα (ανάλογα την κατάσταση) και σε συνέχεια, μέχρι τη λήξη της διαχείρισης της κατάστασης έκτακτης ανάγκης
3. Να γίνεται επίσημα και σε ειδικό χώρο
4. Να παρέχεται από τον Δήμαρχο ή από εξουσιοδοτημένο άτομο για θέματα της ενημέρωσης των ΜΜΕ, του Δήμου
5. Να περιλαμβάνει δεδομένα, στοιχεία του Δήμου και πολιτικές αποφάσεις, όπως αυτά προέκυψαν από την ανάλυση όλων των δεδομένων της κατάστασης, στη συνεδρίαση του Συντονιστικού Τοπικού Οργάνου
6. Να μην αναπαράγει πληροφορίες άλλων εμπλεκόμενων στη διαχείριση ειδικών φορέων

Ενημέρωση Δήμου προς τα ΜΜΕ	Να γίνει άμεσα
	Να παρέχεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και σε συνέχεια
	Να γίνεται επίσημα, υπεύθυνα και σε ειδικό χώρο
	Να παρέχεται από τον Δήμαρχο ή από εξουσιοδοτημένο άτομο
	Να περιλαμβάνει δεδομένα
	Να μην αναπαράγει πληροφορίες άλλων εμπλεκόμενων φορέων

4.3.3 Ενημέρωση πολιτών

Η ενημέρωση των πολιτών, αμέσως μετά ή κατά τη διάρκεια εξέλιξης μιας καταστροφής, αναφέρεται σε:

1. Δελτία Τύπου, άμεσα, για το τι έχει γίνει, τι πρέπει να προσέχουν οι πολίτες και άλλες σχετικές πληροφορίες, όπως χώροι καταφυγής, παροχές – διοικητική μέριμνα, αιτήσεις, διαδικασίες, κ.α.
2. Ανακοινώσεις προς τους πολίτες μέσω των τοπικών ΜΜΕ για περαιτέρω πληροφορίες σχετικές με τη διαχείριση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που έχουν δημιουργηθεί.

4.4 Εκτίμηση απωλειών, ζημιών και επιπτώσεων

Ο κάθε Δήμος αποτελεί τον κρίσιμο φορέα για την αρχική εκτίμηση και αξιολόγηση της κατάστασης, δεδομένου ότι είναι αυτός που έχει δεχθεί την εκδήλωση του κινδύνου με τις όποιες απώλειες, ζημιές καθώς και επιπτώσεις.

Συγκεκριμένα, για έναν ορθολογικό και πιο αποτελεσματικό τρόπο διαχείρισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης απαιτείται να γίνονται τα παρακάτω:

1. Η αρχική εκτίμηση και αξιολόγηση της κατάστασης έκτακτης ανάγκης, η οποία πλαισιώνεται από τον εντοπισμό και ταξινόμηση πιθανών απειλών και επαγόμενων κινδύνων
2. Η παρακολούθηση και η εξέλιξη του αρχικού κινδύνου χωρικά και χρονικά - αν αυτό είναι εφικτό να γίνει από τον Δήμο, όπως για παράδειγμα είναι η παρακολούθηση στάθμης ύδατος, ειδάλλως θα πρέπει να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με αυτό από τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς (π.χ. παροχή μετεωρολογικών δεδομένων, στοιχεία σεισμικής δραστηριότητας, κ.ά.)
3. Η περιβαλλοντική παρακολούθηση, όταν η εκδήλωση ενός κινδύνου δύναται να αποτελέσει περιβαλλοντική απειλή για τον Δήμο
4. Η εκτίμηση των ζημιών και επιπτώσεων που μπορεί να γίνει έχοντας τη γνώση του κτιριακού αποθέματος και των υποδομών της περιοχής προ-καταστροφικά και την ενδεικτική εικόνα μετα-καταστροφικά
5. Η παρακολούθηση του πληθυσμού, η οποία αποτελεί σημαντική παράμετρο και σχετίζεται με τη χρονική περίοδο εκδήλωσης του κινδύνου. Είναι γνωστό ότι σε πολλές περιοχές της Ελλάδας παρατηρείται εποχιακή πληθυσμιακή μεταβολή, π.χ. κατά την καλοκαιρινή περίοδο.

4.5 Κινητοποίηση (πρωτόκολλα, διαδικασίες, εμπλεκόμενοι, ρόλοι, κλιμάκωση)

Περιλαμβάνει:

1. Κινητοποίηση (πρωτόκολλα, διαδικασίες, εμπλεκόμενοι, ρόλοι, κλιμάκωση)
2. Ενεργοποίηση μνημονίων συνεργασιών με εμπλεκόμενους φορείς δημόσιου (Ενοπλες Δυνάμεις, Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚ., Ε.Κ.Α.Β., κ.ά.), ιδιωτικού τομέα και Εθελοντικών Οργανώσεων

4.6 Κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης

Θεσμικό Πλαίσιο: Η κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης ορίζεται στο άρθρο 2, παρ. 4 του Ν. 3013/2002.

Ορισμός: Η κήρυξη μιας περιοχής -ενός Δήμου- σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης είναι η κατάσταση που επέρχεται ο Δήμος, όταν το μέγεθος της κινητοποίησης των πόρων (δυναμικό και μέσα) που επιχειρούν είναι πλέον του διατιθέμενου υπό κανονικές συνθήκες. Επομένως, η κήρυξη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης συνδέεται αποκλειστικά με το συντονισμό και την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων των Φορέων που επιχειρούν. **Δεν αποτελεί λοιπόν, προϋπόθεση για την ενεργοποίηση ειδικότερων νομοθετικών ρυθμίσεων σχετικών με την καταβολή αποζημιώσεων και δανείων σε πληγέντες.**

Διαδικασία: Η εκδήλωση ενός κινδύνου, όπως έχει αναφερθεί, δύναται σήμερα να επηρεάσει ένα και μόνο Δήμο. Έτσι, στο επίπεδο αυτού του Δήμου, και εφόσον γίνει η εκτίμηση της πρώτης κατάστασης, **εκτιμάται αν επιχειρησιακά** μπορεί ο Δήμος να ανταπεξέλθει στην αντιμετώπιση των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που έχουν δημιουργηθεί. Αν δεν είναι δυνατόν, θα πρέπει να αιτηθεί προς τον Περιφερειάρχη, η κήρυξη του συγκεκριμένου Δήμου σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και ταυτόχρονα να κινητοποιηθεί επιπλέον δυναμικό και μέσα, καθώς και ο συντονισμός να γίνει σε άλλο επίπεδο, ίσως αυτό της οικείας Περιφερειακής Ενότητας ή της Περιφέρειας.

Ο Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας εκδίδει την απόφαση για κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (άρθρο 8 του Ν. 3013/2002) ή **κατόπιν εξουσιοδότησης**, ο Συντονιστής (πρώην Γενικός Γραμματέας) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή ο οικείος Περιφερειάρχης σε περιπτώσεις τοπικής καταστροφής μικρής έντασης. Διαφορετικά, ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή ο Περιφερειάρχης εισηγείται στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Αίρεται αυτοδικαίως η κατάσταση έκτακτης ανάγκης με την πάροδο εξαμήνου. Δύναται όμως η ανανέωσή της όταν εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι κήρυξης, καθώς με ειδική αιτιολόγηση των λόγων μη αντιμετώπισης των επιπτώσεων της εν λόγω καταστροφής (άρθ. 110, Ν. 4249/2014).

4.7 Άμεση στέγαση πληγέντων

Ορισμός: Η άμεση στέγαση πληγέντων αποτελεί την **πρώτη φάση της μεταβατικής στέγασης και συχνά αναφέρεται και ως επείγουσα στέγαση**. Άμεση (επείγουσα) στέγαση πρέπει να παρέχεται προς τον πολίτη **σε μερικές ώρες έως και σε λίγες μέρες** και πρέπει να διαρκεί ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα, **μερικών ημερών έως μερικών εβδομάδων**, ανάλογα με τις καιρικές και άλλες συνθήκες.

Συχνά η άμεση στέγαση συνδέεται με: σκηνές, έκτακτα καταλύματα, τροχόσπιτα, πλοία, φιλοξενία σε συγγενικά ή άλλα σπίτια, σε διαμονή σε άλλους χώρους (κλειστά γυμναστήρια, ξενοδοχειακές μονάδες⁷, κ.α.). **(Εικόνα 4.1)**

Τα κυριότερα σημεία που πρέπει να καθοριστούν και να υποστηριχθούν από το Συντονιστικό Όργανο Λήψης Αποφάσεων σε επίπεδο Δήμου **άμεσα** στο Συν-Καταστροφικό στάδιο είναι τα ακόλουθα:

1. Η καταλληλότερη λύση άμεσης στέγασης ως προς το μέσον (σκηνές, κ.λπ.) και ως προς τον τρόπο οργάνωσης (οργανωμένες λύσεις σε καταυλισμό/ούς ή μεμονωμένες λύσεις σε παροχή άμεσης στέγασης ανά πληγέντα) για την πληγείσα περιοχή. Η λύση αυτή εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως είναι το ίδιο το γεγονός, ο αριθμός των αστέγων, οι κοινωνικοοικονομικές, οι τοπικές, οι καιρικές και άλλες συνθήκες, κ.λπ.

⁷ Δαπάνη προσωρινής εγκαταστάσεως και διατροφής πληγείσων οικογενειών ή μεμονωμένων ατόμων σε ξενοδοχεία ή άλλους χώρους, δύναται να καλυφθεί από την εφάπαξ οικονομική ενίσχυση μέχρι του ποσού 586,94 € ανά οικογένεια για να καλύψει άμεσες βιοτικές ανάγκες (σίτιση - ένδεια κλπ), στις οποίες μπορεί να συμπεριληφθεί και η διανομή (Π2/Οικ. 2673/01 Κοινή Υπουργική Απόφαση, Δ28/Γ.Π.25803/1457/27-3-2013 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας).

2. Η διαδικασία υλοποίησης της προτεινόμενης λύσης
3. Ο προσδιορισμός των δικαιούχων άμεσης στέγασης
4. Ο καθορισμός της διαδικασίας παροχής της άμεσης στέγασης. Σε αυτή τη διαδικασία περιλαμβάνεται η εγγραφή, η προτεραιοποίηση αναγκών των πληγέντων, κ.λπ.

*ΕΙΚΟΝΑ 4.1 Τρόποι άμεσης στέγασης των πληγέντων μετά από καταστροφή.
(Πάνω: Σεισμοί Κεφαλονιάς 2014, κάτω: Σεισμός Λευκάδας 2015 - φωτογραφικό αρχείο Ο.Α.Σ.Π.)*

4.8 Επίταξη δυναμικού και μέσων

Θεσμικό Πλαίσιο: Η διαδικασία της επίταξης προσωπικών υπηρεσιών και επίταξη ακινήτων και κινητών πραγμάτων, ως μέτρα πολιτικής κινητοποίησης για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης σε περίοδο ειρήνης διέπεται από τον Ν. 3536/2007, ΦΕΚ 42/τΑ΄/2007, «Ειδικές Ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», και ειδικότερα από το Άρθρο 41 «Ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης».

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 5, 18, 19, 22 και 23 του Ν.Δ. 17/1974 (ΦΕΚ 236/τΑ΄/1974), δεν εφαρμόζονται εφεξής για την αντιμετώπιση έκτακτης ανάγκης σε καιρό ειρήνης, εφόσον έρχονται σε αντίθεση προς τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν. 3536/2007.

Ορισμός: Συγκεκριμένα καθορίζεται ότι έκτακτη ανάγκη σε περίοδο ειρήνης, που επιβάλλει την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, είναι κάθε αιφνίδια κατάσταση, η οποία απαιτεί τη λήψη άμεσων μέτρων προς αντιμετώπιση αμυντικών αναγκών της χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από κάθε μορφής απειλούμενη φυσική καταστροφή ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Ενώ έκτακτη ανάγκη σε περίοδο ειρήνης, που επιβάλλει την επίταξη ακινήτων και κινητών πραγμάτων, είναι κάθε άμεση κοινωνική ανάγκη που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή υγεία.

Διαδικασία: Κηρύσσεται γενική ή μερική πολιτική κινητοποίηση για την αντιμετώπιση κατάστασης έκτακτης ανάγκης, κατά την έννοια των αντίστοιχων διατάξεων του Ν.Δ. 17/1974 (ΦΕΚ 236 Α) με απόφαση του Πρωθυπουργού, ύστερα από εισήγηση του Υπουργού στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει η αντιμετώπιση της αιτίας που προκάλεσε την έκτακτη ανάγκη.

Με την ίδια απόφαση του Πρωθυπουργού μπορεί να εξουσιοδοτείται ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός να προβαίνουν, με κοινή απόφασή τους, σε επίταξη ακινήτων, μη αναλώσιμων κινητών, καθώς και βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων μαζί με τις εγκαταστάσεις τους.

Με την ίδια επίσης, απόφαση του Πρωθυπουργού μπορεί να εξουσιοδοτούνται οι υπουργοί ή οι γενικοί γραμματείς περιφερειών ή οι νομάρχες⁸ να προβαίνουν, με απόφασή τους, σε επίταξη προσωπικών υπηρεσιών.

4.9 Συμβολή στην Ιατρική Βοήθεια - Περίθαλψη

Αμέσως μετά από μία καταστροφή, πιθανώς οι ανάγκες για ιατρική βοήθεια να είναι αυξημένες και πρέπει ο Δήμος να υποστηρίξει τη διαδικασία παροχής ιατρικής βοήθειας σε διάφορα θέματα αρμοδιότητας δομών του Υπουργείου Υγείας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τους εξής τρόπους:

⁸ Αναφέρεται στις προηγούμενες διοικητικές δομές και όργανα της χώρας. Κατά αντιστοίχιση, εξουσιοδοτούνται ο Γενικός Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή οι Περιφερειάρχες, οι οποίοι εξουσιοδοτούν με τη σειρά τους τους οικείους Αντιπεριφερειάρχες.

1. Ενεργοποίηση και διάθεση εθελοντικών οργανώσεων, μεμονωμένων εθελοντών με ιατρικά θέματα και θέματα υγείας
2. Ενεργοποίηση μνημονίων συνεργασίας με τον Ιατρικό Σύλλογο, τον Φαρμακευτικό Σύλλογο και με ιδιωτικές μονάδες υγείας
3. Διάθεση δημοτικών ιατρείων
4. Αναζήτηση και καταγραφή ευπαθών ομάδων πληθυσμού
5. Αξιοποίηση των προγραμμάτων των Δήμων «Βοήθεια στο σπίτι» για συμβουλευτική ψυχολογική υποστήριξη, νοσηλευτική φροντίδα, οικογενειακή βοήθεια, κ.ά.

4.10 Ενεργοποίηση δράσεων προληπτικού χαρακτήρα σε επικείμενο ή εξελισσόμενο κίνδυνο

Σε περίπτωση επικείμενου ή εξελισσόμενου κινδύνου, ο Δήμος θα πρέπει να ενεργοποιήσει δράσεις προληπτικού χαρακτήρα σε επικείμενο ή εξελισσόμενο κίνδυνο αρμοδιότητάς του. Ενδεικτικά αναφέρονται: η παροχή κλιματιζόμενων χώρων σε περιπτώσεις ακραίων καιρικών φαινομένων, η οργανωμένη απομάκρυνση πληθυσμού, οι δημόσιες ανακοινώσεις, κ.λπ.

4.10.1 Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού

Θεσμικό Πλαίσιο: Η Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού θεσμοθετήθηκε τον Νοέμβριο του 2007 με το Άρθρο 18 του Ν. 3613/2007, μετά τις δασικές πυρκαγιές του Αυγούστου 2007 στην Πελοπόννησο, όπου άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στην προσπάθεια να εγκαταλείψουν τα χωριά τους.

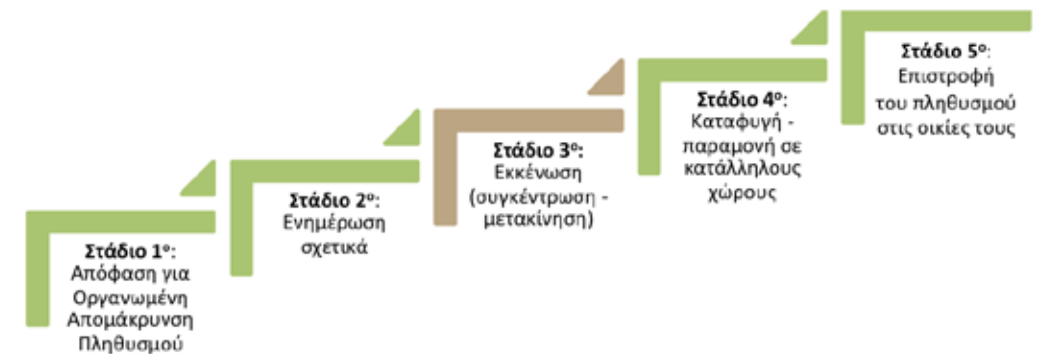
Ορισμός: Είναι δράση προληπτικής προστασίας των πολιτών από κίνδυνο που εξελίσσεται ή επίκειται, έχει χαρακτήρα μη υποχρεωτικό και βασίζεται στην ενημέρωση των πολιτών για τον κίνδυνο και τις πιθανές συνέπειες που έχει η παραμονή τους στον χώρο, για τον οποίο έχει ληφθεί η απόφαση της απομάκρυνσης.

Παραδείγματα εκτέλεσης της δράσης Οργανωμένης Απομάκρυνσης Πληθυσμού έχουν γίνει πολλά στη χώρα μας από το 2007 και μετά. Τα περισσότερα αναφέρονται σε περιπτώσεις που χρειάστηκε ο Δήμος να εκκενώσει κάποια νοικοκυριά από το Δήμο ή από οικισμό, κάποιες φορές μαζί με την οικοσκευή τους, λόγω πλημμυρών (Δήμος Ορφέα και Δήμος Φερών στον Έβρο). Άλλες περιπτώσεις κινδύνων που υλοποιήθηκε Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού είναι για κατολισθήσεις, ο Δήμος Πύλης εκκένωσε μέρος του Ροπωτού Τρικάλων, καθώς και μετά από σεισμό, ο Δήμος Αργοστολίου εκκένωσε μέρος του οικισμού Αθέρας λόγω κινδύνου βραχοπτώσεων, κ.α.

Διαδικασία Ανάπτυξης της Δράσης:

Στάδια για την Υλοποίηση της Δράσης:

Φορείς Εισήγησης - Όργανα Λήψης Απόφασης: Οι Φορείς Εισήγησης καθορίζονται κατά θεσμική αρμοδιότητα και ανάλογα με τον κίνδυνο που βρίσκεται σε εξέλιξη ή επίκειται. Στον πίνακα παρακάτω αναφέρονται οι συχνότεροι Φορείς Εισήγησης για περιπτώσεις διαφόρων κινδύνων, όπως κατολισθήσεις, βραχοπτώσεις, εκτεταμένες ζημιές, πυρκαγιά, καθώς και τα όργανα λήψης απόφασης και υλοποίησής της.

ΦΟΡΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ	ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
<p>Η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου ή η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της ΠΕ ή από κοινού κατόπιν σχεδιασμού. (Τεχνικές επεμβάσεις άρσης επικινδυνότητας – διάνοιξη οδών, ετοιμόρροπα κτίσματα, κ.α.)</p> <p>Ο εκάστοτε Επικεφαλής Αξιωματικός του ΠΣ, σε περιπτώσεις εκτεταμένων πυρκαγιών σε αστικό χώρο, διαρροών φυσικού αερίου, κ.α.</p> <p>Οι Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της ΠΕ, όταν επίκεινται κατολισθητικά φαινόμενα</p>	<p>Δήμαρχος⁹/με την υποστήριξη του ΣΤΟ</p> <p>Περιφερειάρχης (Αντιπεριφερειάρχης / με την υποστήριξη του Σ.Ο.Π.Π.)</p>	<p>Δήμαρχος</p> <p>Περιφερειάρχης - Αντιπεριφερειάρχης</p> <p>Με την υποστήριξη άλλων φορέων (Π.Σ., ΕΛ.ΑΣ., Ε.Κ.Α.Β., Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚ.)</p>

Ρόλοι εμπλεκόμενων Φορέων στην Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού: Με τη διεύθυνση των ορίων των Δήμων είναι πολύ πιθανό, ο επικείμενος ή εξελισσόμενος κίνδυνος να βρίσκεται στα όρια ενός μόνο Δήμου. Σε αυτή την περίπτωση, ο **Δήμαρχος** έχει:

1. Την ευθύνη συντονισμού του έργου της Πολιτικής Προστασίας σε τοπικό επίπεδο
2. Την αρμοδιότητα λήψης απόφασης & υλοποίησης της δράσης Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού
3. Την ευθύνη συνεργασίας με τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς
4. Την ευθύνη συνεργασίας με τον Αντιπεριφερειάρχη (Περιφερειάρχη) για την επιλογή του χώρου υποδοχής του πληθυσμού
5. Την ευθύνη κινητοποίησης των αρμοδίων υπηρεσιών του Δήμου για την υλοποίηση της δράσης
6. Την ευθύνη σύνταξης της δημόσιας ανακοίνωσης της απόφασης για την Οργανωμένη Απομάκρυνση
7. Τη μέριμνα για τη μεταφορά και διαμονή του πληθυσμού στους χώρους υποδοχής
8. Την αρμοδιότητα λήψης απόφασης για την επιστροφή του πληθυσμού

Η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) με την υποστήριξη της Δημοτικής Αστυνομίας είναι αρμόδια για:

1. Τον εντοπισμό και την ειδοποίηση των πολιτών
2. Την τήρηση της τάξης
3. Τη ρύθμιση της κυκλοφορίας κατά την απομάκρυνση
4. Την πρόληψη και την καταστολή εγκλημάτων κατά της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνονται – ασφάλεια στην περιουσία

Οι Μονάδες **ΕΚΑΒ** είναι αρμόδιες για:

1. Τον ευπαθή πληθυσμό και τις ευάλωτες ομάδες που αντιμετωπίζουν θέματα υγείας
2. Τα άτομα γενικότερα με προβλήματα υγείας
3. Την παροχή άμεσης προνοσοκομειακής ιατρικής βοήθειας

Οι κατά τόπους **Λιμενικές Αρχές** (όπου αυτές υπάρχουν) είναι οι αρμόδιες για:

1. Τη χρήση πλωτών θαλάσσιων μέσων προκειμένου να απομακρυνθούν πολίτες από την απειλούμενη περιοχή

Ενημέρωση για την απόφαση Οργανωμένης Απομάκρυνσης Πληθυσμού:

1. Ο Δήμος έχει την **ευθύνη σύνταξης της δημόσιας ανακοίνωσης** της απόφασης για την Οργανωμένη Απομάκρυνση Πληθυσμού.
2. Για τον εντοπισμό και την ειδοποίηση των κατοίκων αρμόδιος φορέας είναι η **Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.)**.
3. Σε περιπτώσεις όπου μεταξύ των πολιτών υπάρχουν **αλλοδαποί** (τουρίστες, κ.λπ.), το **Γραφείο Πολιτικής Προστασίας του Δήμου** καθορίζει ένα ιδιαίτερο σημείο συγκέντρωσής τους και στη συνέχεια μέσω του ΕΣΚΕ/ΚΕΠΠ ενημερώνεται το Υπ. Εξωτερικών (Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων), προκειμένου να ενημερωθούν αρμοδίως οι Πρεσβείες των αλλοδαπών πολιτών και να γίνει ασφαλώς η απομάκρυνσή τους.

4.11 Υποστήριξη της Διοικητικής Μέριμνας Πληγέντων

Η υποστήριξη της διοικητικής μέριμνας των πληγέντων αποτελεί ευθύνη των υπηρεσιών των Δήμων και περιλαμβάνει τις διαδικασίες εκείνες που υποστηρίζουν την κάλυψη των βασικών αναγκών των πληγέντων. (Εικόνα 4.2)

Έτσι, οι Δήμοι κινητοποιούν τις αρμόδιες υπηρεσίες τους για:

1. Την **ακριβέστερη εκτίμηση** του αριθμού των συγκεντρωμένων πολιτών στους υπαίθριους χώρους και **καταγραφή των αναγκών τους** (ενέργειες από τις Υπηρεσιακές Μονάδες Πρόνοιας).
2. Την **ενημέρωση των πολιτών** που δεν βρίσκονται σε ασφαλείς υπαίθριους χώρους και κατευθύνσή τους προς τους πλησιέστερους χώρους καταφυγής (ενέργειες από τη Δημοτική Αστυνομία σε συνεργασία με την ΕΛ.ΑΣ.).
3. Την κατά περίπτωση **διάθεση πόσιμου ύδατος, δυνατότητα παροχής πρόχειρου γεύματος, εγκατάσταση χημικών τουαλετών, ένδυση, θέρμανση, ασφάλεια, υγειονομική υποστήριξη**. Σημειώνεται ότι η διοικητική μέριμνα διευκολύνεται όταν προϋπάρχει μητρώο προμηθευτών ανά είδος, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
4. Τον **έλεγχο και την εξασφάλιση λειτουργίας των βασικών δικτύων υποδομής που ανήκουν στον Δήμο** (δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, κ.λπ.)

⁹ Όταν ο επικείμενος ή εξελισσόμενος κίνδυνος βρίσκεται στα όρια του Δήμου.

ΕΙΚΟΝΑ 4.2 Υποστήριξη πληγέντων στο σεισμό της Κεφαλονιάς (2014)

4.12 Αίτημα Οριοθέτησης της πληγείσας περιοχής

Το αίτημα για οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής, που επί της ουσίας αποτελεί προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του νομοθετικού πλαισίου για την αποκατάσταση των ζημιών, υποβάλλεται από την οικεία Περιφερειακή Ενότητα ή την Περιφέρεια με την υποστήριξη των Συντονιστικών Οργάνων, προς τον Υπουργό Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

5 ΜΕΤΑ-ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ: ΒΡΑΧΕΙΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ - ΑΝΑΚΑΜΨΗ

Οι Μετα-Καταστροφικές δράσεις υλοποιούνται με την εμπλοκή πολλών φορέων. Πολλές μά-
λιστα, από τις δράσεις αυτές γίνονται κατά κύριο ρόλο από αρμόδιους περιφερειακούς ή κεντρι-
κούς αρμόδιους φορείς.

Σημειώνεται όμως ότι, ακόμη και σε δράσεις που ο Δήμος δεν έχει τον κύριο ρόλο, αλλά τον
υποστηρικτικό, η συμμετοχή του Δήμου είναι καθοριστική για την αποτελεσματικότητα της δια-
χείρισης στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο καθώς και για το μέλλον του.

Στο στάδιο αυτό, ως γνωστόν λαμβάνονται αποφάσεις, τόσο για τους πληγέντες και τις κατοι-
κίες τους, όσο και για την ανάπτυξη και τον μελλοντικό προσανατολισμό του Δήμου. Στο Μετα-
Καταστροφικό στάδιο λαμβάνει χώρα η φάση της ανασυγκρότησης μιας πληγείσας περιοχής που
συμβάλλει καθοριστικά στην πρόληψη των κινδύνων που απειλούν τον Δήμο, ενισχύοντας έτσι
την ανθεκτικότητά (resilience) του.

5.1 Άμεσα Μέτρα Ανακούφισης Πληγέντων

5.1.1 Εφάπαξ βοηθήματα και αποζημιώσεις

Για την αντιμετώπιση απλών επισκευαστικών εργασιών των πληγείσων κατοικιών και την
αντικατάσταση της οικοσυσσκευής τους, κάλυψη βασικών βιοτικών στεγαστικών και επιτακτικών
αναγκών είναι αρμόδιες υπηρεσίες των οικείων Δήμων.

5.1.1.1 Εφάπαξ βοηθήματα και αποζημιώσεις αρμοδιότητας των Δήμων

Με απόφαση Δημάρχου γίνεται η συγκρότηση των προβλεπόμενων επιτροπών εκτίμησης
των ζημιών και ενημέρωσης των κατοίκων της πληγείσας περιοχής για τα προβλεπόμενα δι-
καιολογητικά που απαιτούνται και τις προθεσμίες υποβολής καθώς επίσης και για τα γενικότερα
μέτρα αποκατάστασης που τους αφορούν (Δ28Γ.Π.25803/1457/27-3-2013 έγγραφο του Υπουρ-
γείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας). Απαιτείται σχετική αίτηση των πληγέντων
μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία του συμβάντος στις αρμόδιες υπηρεσίες (Οργανικές
Μονάδες Πρόνοιας των Δήμων), οι οποίες αποστέλλουν άμεσα αίτημα στην αρμόδια Διεύθυν-
ση Κοινωνικής Αντίληψης & Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Αντίλη-
ψης, για τη μεταβίβαση της κατ' εκτίμηση σχετικής πίστωσης που θα απαιτηθεί από τον προϋ-
πολογισμό του Υπουργείου.

Τα κοινωνικά βοηθήματα που προβλέπονται από τη σχετική νομοθεσία (Ν.Δ. 57/1973, ΦΕΚ
149Α, Ν. 3852/2010 άρθρο 94 παρ. 3β, Ν. 2768/1999 άρθρο 18, ΦΕΚ 273) αναλύονται ως εξής:

α. Εφάπαξ χρηματικό βοήθημα για την αντιμετώπιση **βασικών και επιτακτικών αναγκών**

- Μέχρι 600,00 €¹⁰
 - Μέχρι 586,94 €¹¹ συμπληρωματική οικονομική ενίσχυση για ειδικές κατηγορίες θεομηνιόπληκτων (πολύτεκνοι, άτομα με ειδικές ανάγκες)
- β.** Εφάπαξ χρηματικό βοήθημα για την αντιμετώπιση **βασικών βιοτικών στεγαστικών αναγκών**
- μέχρι 586,94 €¹²
- γ.** Εφάπαξ χρηματικό βοήθημα για την αντιμετώπιση **απλών επισκευαστικών εργασιών των πληγείσων κατοικιών και την αντικατάσταση της οικοσυσκευής τους**
- ποσού 5.869,41 €¹³ κατά ανώτατο όριο ανά νοικοκυριό
- δ.** Εφάπαξ χρηματικό βοήθημα **σε άτομα που λόγω τραυματισμού τους εξαιτίας φυσικών καταστροφών υπέστησαν μόνιμη σωματική βλάβη με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.**
- ποσού 4.402,05 €¹⁴
- ε.** Εφάπαξ χρηματικό βοήθημα **στις οικογένειες όσων έχασαν τη ζωή τους** εξαιτίας της θεομηνίας (Ν. 2768/1999, άρθρο 18, παρ. 3)
- στ.** Καταβολή χρηματικού βοηθήματος σε συνταξιούχους, κατοίκους περιοχών που υπέστησαν καταστροφές από θεομηνίες (σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του (Ν. 2768/1999, άρθρο 18)
- Η απαιτούμενη διαδικασία και οι προδιαγραφές υπολογισμού ενίσχυσης οικογενειών ή μεμονωμένων ατόμων που επλήγησαν από φυσικές καταστροφές αναλύονται στην Π2/Οικ. 2673-29/08/2001 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1185Β/2001).

5.1.1.2 Αποζημιώσεις Επιχειρήσεων

Στις βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες, εμπορικά καταστήματα, αγροτικές εκμεταλλεύσεις και άλλες επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς¹⁵ που πλήττονται από πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες, δύναται να παρέχεται επιχορήγηση για την αντιμετώπιση των ζημιών, η οποία συνίσταται στη δωρεάν χρηματική ενίσχυση από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Η αποζημίωση παρέχεται για την αντιμετώπιση ζημιών που αφορούν σε κτιριακές εγκαταστάσεις, μηχανολογικό εξοπλισμό, πρώτες ύλες, εμπορεύματα και φορτηγά αυτοκίνητα δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης, τα οποία καταστράφηκαν ολοσχερώς.

Η Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας είναι αρμόδια για την καταβολή των ενισχύσεων στους δικαιούχους.

Για την αποζημίωση των επιχειρήσεων ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

1. Επιτροπές της **Περιφέρειας** καταγράφουν τις ζημίες που προκλήθηκαν σε κάθε επιχείρηση.
2. Το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. εκδίδει απόφαση οριοθέτησης της περιοχής, η οποία έχει πληγεί.
3. Οι καταστάσεις με τα στοιχεία των πληγέντων και το ύψος των ζημιών που καταγράφησαν, καθώς και η Υπουργική Απόφαση για την οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής, υποβάλλονται από την Περιφέρεια στο Υπουργείο Οικονομικών και κοινοποιούνται στο ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. & τη Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, για την έκδοση της σχετικής Υπουργικής Απόφασης.
4. Εν συνεχεία με ευθύνη του Υπουργείου Οικονομικών εκδίδεται Κοινή Απόφαση που προσδιορίζει το ποσοστό αποζημίωσης και το ύψος των κονδυλίων για την αποζημίωση των πληγείσων επιχειρήσεων.
5. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή και την κατάσταση της Περιφέρειας με τα πλήρη στοιχεία επωνυμίας και διεύθυνσης και το ποσό καταγεγραμμένης αναλυτικά ζημίας ανά δικαιούχο, η Διεύθυνση Βιομηχανικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας προβαίνει σε ενέργειες ένταξης και κατανομής των προβλεπόμενων πιστώσεων και σε έκδοση της απόφασης καταβολής των αποζημιώσεων.
6. Μετά την έκδοση της απόφασης καταβολής των αποζημιώσεων, ενημερώνονται οι δικαιούχοι για την προσκόμιση των απαραίτητων δικαιολογητικών, προκειμένου να γίνει η εκταμίευση της αποζημίωσης.

5.2 Έλεγχοι κτιρίων και υποδομών, τεχνικές άρσης επικινδυνότητας και άλλες τεχνικές παρεμβάσεις

Η Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (ΔΑΕΦΚ) - πρώην Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (Υ.Α.Σ.) του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.) είναι αρμόδια για την υλοποίηση δράσεων που συνδέονται με:

1. τη συγκρότηση επιτροπών ελέγχων κτιρίων μετά από καταστροφή,
2. τον έλεγχο (αυτοψίες) και την καταγραφή των πληγέντων κτιρίων, και
3. την άρση των διαπιστωμένων επικινδυνότητων.

Οι Δήμοι δύνανται να υποστηρίξουν τις ανωτέρω δράσεις **με τη διάθεση προσωπικού στη συγκρότηση των Επιτροπών Ελέγχου Κτιρίων και για την άρση των διαπιστωμένων επικινδυνότητων. (Εικόνα 5.1)**

Οι αυτοψίες που διενεργούνται στα πληγέντα κτίρια αμέσως μετά από καταστροφή, αποβλέπουν στη διαπίστωση της σοβαρότητας των βλαβών που αυτά έχουν υποστεί από τον συγκεκριμένο κίνδυνο.

¹⁰ [Δ1α/Οικ.7827/1973 (ΦΕΚ 1024/Β) όπως τροποποιήθηκε με τις: Υ.Α. Γ1/α/οικ.842/19-4-1988, κεφ. Η παρ. 1, Υ.Α. Π3/Οικ.603/4-3-1994 (ΦΕΚ 148/τΒ'/1994) παρ. 2, ΚΥΑ Π2/Οικ./2673/29-8-2001 (ΦΕΚ 1185/τΒ'/2001), ΚΥΑ Π2α/Γ.Π. Οικ. 31777/12-3-2009 παρ 13 εδ 1 (ΦΕΚ 452/τΒ'/2009)]

¹¹ [ΚΥΑ Π2/Οικ./2673/29-8-2001 ΦΕΚ 1185/τΒ'/2001]

¹² [Υ.Α. Γ1/α/Οικ.842/19-4-1988 κεφ Η, παρ 2, όπως τροποποιήθηκε με τις: Υ.Α. Γ1α/1783/11-9-1989 άρθρο 1, Υ.Α. Π3/οικ.603/4-3-1994 παρ. 3 (ΦΕΚ 148/τΒ'/1994), ΚΥΑ Π2/Οικ./2673/29-8-2001 (ΦΕΚ 1185/τΒ'/2001)]

¹³ [ΚΥΑ Π2/Οικ./2673/29-8-2001 παρ. 12 εδ. 3α (ΦΕΚ 1185/τΒ'/2001)]

¹⁴ [ΚΥΑ Π2/Οικ./2673/29-8-2001 παρ. 12 εδ. 4 (ΦΕΚ 1185/τΒ'/2001)]

¹⁵ Άρθρο 36 του Ν.2459/1997 (ΦΕΚ 17/τΑ') και αριθμ. 20725/τΒ'. 979/10-5-11 απόφαση Υπουργού Οικονομικών «Καθορισμός διαδικασιών για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 36 του Νόμου 2459/1997»

ΕΙΚΟΝΑ 5.1 Σήμανση από ειδικά κλιμάκια σε κτίριο στο Ληξούρι Κεφαλονιάς αμέσως μετά το σεισμό του 2014. Το παρόν κτίριο κρίθηκε κατεδαφιστέο λόγω της θέσης του πάνω σε οδικό άξονα.

ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΕΙΣΜΟΥ:

Οι έλεγχοι των κτιρίων διενεργούνται με ευθύνη της ΔΑΕΦΚ (πρώην Υ.Α.Σ.)¹⁶ και οι διαδικασίες ελέγχου κτιρίων ορίζονται ως ακολούθως:

Οι έλεγχοι των κτιρίων διενεργούνται από επιτροπές¹⁷ με υπαλλήλους μηχανικούς της Γενικής Γραμματείας Υποδομών ή/και από υπαλλήλους της Περιφερειακής Ενότητας και των αρμοδίων Υπηρεσιών των Δήμων, ανάλογα με τις ανάγκες και εφόσον το κρίνει απαραίτητο ο Γενικός Συντονιστής, που ορίζεται κάθε φορά με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Υποδομών. Στις περιπτώσεις που απαιτείται, λόγω της έκτασης των ζημιών, ορίζονται και βοηθοί συντονιστές.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ διενεργείται αμέσως μετά το σεισμό προκειμένου να ελεγχθούν τα κτίρια ως προς την καταλληλότητά τους για χρήση. Πραγματοποιείται το πολύ εντός δέκα (10) ημερών στις περιπτώσεις σεισμού μικρής ή μεσαίας έντασης, ενώ στις περιπτώσεις σεισμού μεγάλης έντασης διαρκεί το πολύ είκοσι (20) ημέρες.

Ο έλεγχος των κτιρίων πραγματοποιείται από διμελείς επιτροπές και γίνεται με σάρωση της περιοχής ή μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων ανάλογα με την έκταση και τη σοβαρότητα των βλαβών. Τον τρόπο τον επιλέγει ο Γενικός Συντονιστής.

Τα κτίρια χαρακτηρίζονται ως κατοικήσιμα (κατάλληλα για χρήση) ή ως μη κατοικήσιμα (προσωρινά ακατάλληλα για χρήση), ανάλογα με τις βλάβες που παρουσιάζουν και χρωματίζονται με ουδέτερο χρώμα (σύμβολο) προκειμένου να είναι εμφανές ότι ελέγχθηκαν.

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ πραγματοποιείται σε κτίρια που έχουν χαρακτηριστεί από τον πρωτοβάθμιο έλεγχο προσωρινά μη κατοικήσιμα (προσωρινά ακατάλληλα για χρήση) χωρίς να απαιτείται αίτηση από τον ενδιαφερόμενο. Σκοπό έχει τον έλεγχο των κτισμάτων ως προς την καταλληλότητα για χρήση, την έκδοση πρωτοκόλλων επικινδύνως ετοιμόρροπων κτισμάτων και την κατεδάφιση των επικινδύνων κτισμάτων. Η διάρκεια του δευτεροβαθμίου ελέγχου είναι ανάλογη της έκτασης του συμβάντος.

Τα κτίρια μπορούν να χαρακτηριστούν ως κτίρια κατάλληλα για χρήση (πράσινα) ή ως κτίρια προσωρινά ακατάλληλα για χρήση (κίτρινα), ή ως κτίρια επικινδύνα για χρήση (κόκκινα), ανάλογα με τις βλάβες που παρουσιάζουν.

Με βάση την καταγραφή αυτή και όπου αυτό επιβάλλεται, πραγματοποιούνται επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης, δηλαδή άρση επικινδυνότητων, προσωρινές υποστυλώσεις - αντιστηρίξεις και κατεδαφίσεις επικινδύνως ετοιμόρροπων κτισμάτων και άρση ερειπίων. Στόχος των ανωτέρω είναι η ασφαλής επιστροφή των κατοίκων στις οικίες τους, η συνέχιση της ομαλής λειτουργίας της τοπικής κοινωνίας και η διάσωση του δομικού πλούτου της χώρας.

Σχετικά με **σοβαρότερες επεμβάσεις άρσης επικινδυνότητων**¹⁸, όπως για παράδειγμα είναι

¹⁶ Σύμφωνα με το Οικ. 9831/Α42/5-12-2008 έγγραφο της Υ.Α.Σ./Γ.Γ.Δ.Ε./Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

¹⁷ Τα μέλη που μπορούν να συμμετέχουν στις επιτροπές ορίζονται (ονομαστικά) με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (σύμφωνα με το από 6/20 Σεπτεμβρίου 1941 Κανονιστικό Διάταγμα: «περί άρσεως κινδύνου εκ βλάβης κτιρίων λόγω πολέμου, σεισμού και οιασδήποτε άλλης θεομηνίας»)

¹⁸ 9831/Α42/5-12-2008 έγγραφο της Υ.Α.Σ. / Γενική Διεύθυνση Τεχνικής Υποστήριξης και Λοιπών Έργων

Βάσει της καταγραφής του πρωτοβάθμιου ελέγχου, ο Γενικός Συντονιστής αποστέλλει τριμελείς επιτροπές για έλεγχο των κτιρίων που έχουν χαρακτηριστεί μη κατοικήσιμα και από το Δελτίο Ταχείας Αυτοψίας προκύπτει ότι απαιτείται έλεγχος επικινδυνότητας. Τα κτίρια αυτά ελέγχονται προκειμένου να συνταχθούν πρωτόκολλα επικινδύνως ετοιμόρροπων κτιρίων. Σε αυτές τις περιπτώσεις δίνεται στον ενδιαφερόμενο ιδιοκτήτη δελτίο επανελέγχου με τον χαρακτηρισμό του κόκκινου και στη συνέχεια συντάσσεται πρωτόκολλο επικινδύνως ετοιμόρροπου κτιρίου, το οποίο αφού θεωρείται από την αρμόδια Υπηρεσία (την Υ.Α.Σ./Υ.Α.Σ.Β.Ε. ή τον ΤΑΣ όταν υπάρχει), αποστέλλεται ειδοποίηση στον ενδιαφερόμενο προκειμένου να το παραλάβει από την αρμόδια Υπηρεσία.

Μαζί με το Δελτίο Επανελέγχου δίδεται ένα ενημερωτικό φυλλάδιο στους πολίτες, το οποίο περιέχει γενικές πληροφορίες για τα μέτρα αποκατάστασης (π.χ. πώς γίνεται η οριοθέτηση της περιοχής και σε γενικές γραμμές τα πιστωτικά μέτρα για τους σεισμόπληκτους, επιδότηση ενοικίου, λυόμενα κ.λπ.) και οδηγίες για τις άμεσες ενέργειες των πολιτών (π.χ. πού πρέπει, τότε και γιατί να κάνουν αιτήσεις).

οι άμεσες κατεδαφίσεις κτιρίων που κρίθηκαν κατεδαφιστέα από τη δευτεροβάθμια τριμελή επιτροπή, για τα οποία επιβάλλεται η άμεση κατεδάφιση και ευρίσκονται σε κεντρικούς δρόμους στις εισόδους των πόλεων ή σε χώρους συνάθροισης κοινού εξαιτίας του κινδύνου άμεσης κατάρρευσης, αναλαμβάνει η ΔΑΕΦΚ του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., είτε η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας, κατόπιν συνεννοήσεως.

5.3 Αποκατάσταση ζημιών

Ορισμός: Η έννοια της αποκατάστασης των ζημιών κτιρίων περιλαμβάνει:

1. την ανακατασκευή των μη επιδεκτικών επισκευών κτιρίων ή την επισκευή τους και αποκατάσταση του φέροντος οργανισμού και των λοιπών δομικών στοιχείων (μη φέροντα στοιχεία) που έχουν υποστεί βλάβη.
2. την κατασκευή και την προσθήκη κτιρίων, τα οποία κρίνονται απαραίτητα, καθώς και την εκτέλεση κάθε οικοδομικής εργασίας για την αύξηση και βελτίωση της λειτουργικότητας των κτιριακών εγκαταστάσεων, προς εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου σε περιπτώσεις νέων καταστροφών.
3. τη διάνοιξη νέων οδών, τη βελτίωση της βατότητας υφισταμένων, τη διαμόρφωση ανοικτών χώρων στις πληγείσες περιοχές για τη δημιουργία ομαλών συνθηκών κυκλοφορίας και δυνατότητας συγκέντρωσης κοινού σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών, συμπεριλαμβανόμενων και όλων των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων.

Διαδικασία: Ο Υπουργός Υ.ΜΕ.ΔΙ. έχει την ευθύνη της εκτέλεσης του έργου της αποκατάστασης με πιστώσεις που εγγράφονται στον Προϋπολογισμό του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. για το σκοπό αυτό.

Για την πραγματοποίηση της αποκατάστασης προβλέπεται:

1. Ειδική Αρωγή για την αποκατάσταση των διατηρητέων κτιρίων
2. Δωρεάν Αρωγή και Στεγαστικά Δάνεια (για επισκευή ή ανακατασκευή κτιρίων ή αυτοστέγαση)

3. Δανειοδότηση πάσης φύσεως επιχειρήσεων και επαγγελματιών των οποίων οι κτιριακές εγκαταστάσεις υπέστησαν βλάβες

4. Αποκατάσταση των ζημιών των κτιρίων που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε ΝΠΔΔ ή σε κοινωφελή ή φιλανθρωπικά ή ευαγή Ιδρύματα ή Σωματεία (υπό προϋποθέσεις)

Επίσης, σε ότι αφορά στην αποκατάσταση ζημιών και τεχνικές επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης κτιρίων που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε ΝΠΔΔ, η εκτέλεση των εργασιών αυτών γίνεται από τον οικείο φορέα. Δύναται όμως, εφόσον ο Υπουργός Υ.ΜΕ.ΔΙ. το κρίνει σκόπιμο, να εκτελέσει αυτές τις εργασίες σε βάρος των πιστώσεων της αποκατάστασης.

Κατόπιν των ανωτέρω και σύμφωνα με τις σχετικές διευκρινιστικές οδηγίες της ΔΑΕΦΚ για την υλοποίηση του έργου της αποκατάστασης πρέπει να ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

1. Οι Περιφέρειες και οι Δήμοι ελέγχουν και συλλέγουν πληροφορίες για τα πληγέντα κτίρια προκειμένου να τα υποδείξουν στην ΔΑΕΦΚ. Στις περιπτώσεις συμβάντων με μικρό αριθμό πληγέντων, η καταγραφή των βλαβών γίνεται από μηχανικούς των Δήμων ή της Περιφέρειας.
2. Η Περιφέρεια υποβάλλει σχετικό αίτημα για οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής προς το ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., προς την ΔΑΕΦΚ, βάσει των ανωτέρω ελέγχων.
3. Διενέργεια αυτοψιών των ανωτέρω κτιρίων από διμελείς επιτροπές της ΔΑΕΦΚ, με δυνατότητα υποστήριξης του έργου τους από υπαλλήλους της Περιφέρειας και των Δήμων.

Διαδικασία αποκατάστασης ζημιών σε κτίρια μετά από καταστροφή	Οι Περιφέρειες και οι Δήμοι ελέγχουν και συλλέγουν πληροφορίες για τα πληγέντα κτίρια. Για μικρό αριθμό πληγέντων κτιρίων, η καταγραφή των βλαβών γίνεται από μηχανικούς των Δήμων ή της Περιφέρειας
	Η Περιφέρεια υποβάλλει σχετικό αίτημα για οριοθέτηση της πληγείσας περιοχής, βάσει των ανωτέρω ελέγχων
	Διενέργεια αυτοψιών των ανωτέρω κτιρίων γίνεται από διμελείς επιτροπές της ΔΑΕΦΚ, με δυνατότητα υποστήριξης του έργου της από υπαλλήλους της Περιφέρειας και των Δήμων.

Για την εκτέλεση του έργου της αποκατάστασης προβλέπονται:

1. Έκδοση ΚΥΑ με την οποία καθορίζεται η μετακίνηση ή η αποζημίωση του προσωπικού που απασχολείται με το έργο της αποκατάστασης για όσο διάστημα απαιτείται και σε βάρος των σχετικών πιστώσεων αποκατάστασης του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.
2. Έκδοση ΚΥΑ για καταβολή εξόδων κίνησης στους μηχανικούς υπαλλήλους με οποιαδήποτε σχέση των Δήμων και των Περιφερειών τους χρησιμοποιηθέντες σε αυτοψίες και ελέγχους πληγέντων κτιρίων καθώς και στο προσωπικό υποστήριξης αυτών, κατ' εξαίρεση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης και σε βάρος των πιστώσεων αποκατάστασης του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.

3. Οι δαπάνες εκτέλεσης έργων λειτουργίας των υπηρεσιών, στέγασης, μισθώσεων, παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και μεταφορών υλικών, μηχανημάτων και εφοδίων μεταφοράς προσωπικού, δύναται να γίνονται κατά παρέκκλιση των διατάξεων περί Δημόσιου Λογιστικού κρατικών προμηθειών, δημοσίων έργων και αναθέσεων μελετών του Δημοσίου και σε βάρος των πιστώσεων αποκατάστασης του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.
4. Ο καθορισμός των πιστωτικών μέτρων και των δικαιούχων γίνεται με την έκδοση ΚΥΑ των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ., με την οποία οριοθετείται η πληγείσα περιοχή. Περαιτέρω, ο Υπουργός Υ.ΜΕ.ΔΙ. δύναται με απόφασή του να εξουσιοδοτεί τους οικείους Περιφερειάρχες να αναλάβουν κάποιες ή όλες τις σχετικές με το έργο της αποκατάστασης αρμοδιότητές του.

5.4 Προσωρινή στέγαση

Ορισμός: Αναφέρεται στο χρονικό διάστημα μέχρι την αποκατάσταση του μόνιμου κτιριακού αποθέματος και την επιστροφή του πληθυσμού σε αυτό. Παρέχεται στον πολίτη μετά από κάποιες διαδικασίες (π.χ. ολοκλήρωση δευτεροβάθμιου μετασεισμικού ελέγχου) και ακολουθεί την άμεση (επείγουσα) στέγαση, που περιγράφηκε στο Συν-Καταστροφικό στάδιο. **(Εικόνα 5.2)**

Χρησιμοποιούνται διάφοροι τρόποι προσωρινής στέγασης, όπως προκατασκευασμένοι οικίσκοι, μεταφερόμενοι οικίσκοι («κοντέινερ»), επιδότηση ενοικίου ή συγκατοίκησης, πλοία, ξενοδοχεία, κ.ά. Διαρκεί μερικούς μήνες έως λίγα χρόνια.

Ο Δήμος, καθ' όλη τη διαδικασία ανασυγκρότησης της πληγείσας περιοχής, πρέπει να λαμβάνει σχετικές αποφάσεις με τις επιλογές που υπάρχουν για την επιτυχία του προγράμματος της προσωρινής στέγασης.

5.4.1 Γενικές αρχές για τη Μετα-Καταστροφική στέγαση

1. Οι προσωρινές λύσεις πρέπει να αποφεύγονται κατά το δυνατόν. Προτεραιότητα αποτελεί η ταχεία αποκατάσταση της μόνιμης στέγης.
2. Το καθεστώς ιδιοκτησίας γης πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, καθώς συχνά αποτελεί παράγοντα καθυστέρησης της Μετα-Καταστροφικής στέγασης. Η απόκτηση γης και η επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με την ιδιοκτησία της γης, πρέπει να προηγείται χρονικά σε κάθε πρόγραμμα στεγαστικής αποκατάστασης.
3. Οι τεχνολογικές επιλογές επηρεάζουν την επιτυχία του εγχειρήματος προσωρινής στέγασης. Καλό είναι να αποφεύγονται τεχνολογικές λύσεις πολύπλοκες ή πολιτισμικά ξένες, καθώς και η παραγωγή και διάθεση μονάδων που είναι δύσκολο να παραχθούν πάλι αργότερα ή είναι δύσκολο να συντηρηθούν. Το σχέδιο, ο τύπος των μονάδων στέγασης και των οικισμών έχουν μεγάλη σημασία για την επιτυχία του προγράμματος προσωρινής στέγασης.
4. Ενέργειες και μεθοδεύσεις για μεταβατική στέγαση που αποφασίζονται συνήθως κατά το Συν-Καταστροφικό στάδιο υπό πίεση και χωρίς τεχνική και επιστημονική υποστήριξη, επηρεάζουν μακροπρόθεσμα τη δομή και εξέλιξη της πληγείσας πόλης.

ΕΙΚΟΝΑ 5.2 Πλοίο για την προσωρινή στέγαση πληγέντων

5.4.2 Σχεδιασμός χώρων για την ανάπτυξη οικισμών προσωρινής στέγασης

Η εύρεση χώρων για την ανάπτυξη οικισμών προσωρινής στέγασης αποτελεί το πρώτο βήμα για το σχεδιασμό και την υλοποίησή τους. Συχνά, μετά από μεγάλες καταστροφές, η καταλληλότητα γης για την ανάπτυξη ενός νέου οικισμού βρίσκεται εκτός του πολεοδομικού ιστού. Έτσι οι οικισμοί προσωρινής στέγασης χωροθετούνται προς την περιφέρεια της πόλης επηρεάζοντας την πολεοδομική εξέλιξη και το μέλλον της.

Στο Προ-Καταστροφικό στάδιο και κατόπιν των μελετών ανάλυσης των κινδύνων στα όρια του Δήμου, θα πρέπει να καθορίζονται, να εξάγονται συμπεράσματα και να γίνονται προτάσεις για το πολεοδομικό – χωροταξικό σχέδιο της πόλης.

5.4.3 Κριτήρια επιλογής δικαιούχων προσωρινής στέγασης

Οι δικαιούχοι προσωρινής στέγασης προκύπτουν από μία διαδικασία προτεραιοποίησης κριτηρίων, τα οποία καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό σε συνεργασία με τον πληγέντα Δήμο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι τα κριτήρια αυτά μπορεί να σχετίζονται με:

1. Τη σοβαρότητα των βλαβών των κτιρίων, για παράδειγμα αν το κτίριο της κατοικίας έχει καταφιστεί, είναι ακατάλληλο για χρήση, κ.λπ.
2. Θέματα υγείας, ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και άλλα κοινωνικά κριτήρια
3. Τη δυνατότητα και τη διάθεση συγκεκριμένου νοικοκυριού να μετακινηθεί σε άλλη περιοχή
4. Τη διαθεσιμότητα δεύτερης κύριας ή παραθεριστικής κατοικίας
5. Τη δυνατότητα φιλοξενίας από συγγενείς ή φίλους για κάποιο μεγάλο χρονικό διάστημα
6. Τη διαθεσιμότητα κατοικιών προς ενοικίαση στην ευρύτερη περιοχή
7. Τη δυνατότητα αξιοποίησης της διαμονής σε ξενοδοχειακές μονάδες

5.5 Συμμετοχή στον Σχεδιασμό για την Ανασυγκρότηση

Με αποφάσεις Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο θα πρέπει ο Δήμος να συμμετέχει στα θέματα της ανασυγκρότησης, με αειφόρες και ορθολογικές λύσεις για το μέλλον του Δήμου.

Η διαδικασία της ανασυγκρότησης ανάλογα με το είδος του κινδύνου και τις δομές που επηρέασε, αφορά: στο δομικό πλούτο (κτίρια, υποδομές), στις κοινωνικές δομές, στην πολιτισμική και οικονομική δραστηριότητα, και σε όποιες άλλες συνέπειες έχουν προκληθεί από την εκδήλωση του κινδύνου. Επομένως, σε όλα αυτά τα πεδία ο Δήμος έχει τον κυρίαρχο λόγο για το τι μέτρα θα ληφθούν στο πλαίσιο της ανασυγκρότησης. Επίσης, σημαντικό στο στάδιο αυτό είναι ο Δήμος να συμμετέχει με εκπροσώπους του και σε πιθανά όργανα λήψης απόφασης περιφερειακών ή και κεντρικών φορέων που δραστηριοποιούνται ανάλογα.

5.6 Επικοινωνία - Ενημέρωση

Η επικοινωνία και η ενημέρωση τόσο προς τα ΜΜΕ όσο και προς τους πολίτες και σε αυτό το στάδιο θα πρέπει να είναι συνεχής.

Στο ίδιο πλαίσιο που ακολουθήθηκε κατά το Συν-Καταστροφικό στάδιο, ο Δήμος μέσω του Γραφείου Τύπου θα πρέπει ανά τακτά διαστήματα να εκδίδει Δελτία Τύπου που να ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για πιθανές εξελίξεις στο θέμα της διαχείρισης.

5.7 Αποκατάσταση λειτουργίας των υπηρεσιών

Με μέριμνα του Δήμου θα πρέπει να αποκατασταθούν πιθανές βλάβες, ζημιές ή δυσλειτουργίες στις υπηρεσίες του, προκειμένου να επανέλθει η λειτουργία του Δήμου στην πρότερη κατάσταση.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, σχετικά με κτίρια που ανήκουν στο Δημόσιο ή σε ΝΠΔΔ, όπως πιθανόν να είναι τα κτίρια του Δήμου, και σε ότι αφορά στην αποκατάσταση ζημιών και στις τεχνικές επεμβάσεις έκτακτης ανάγκης των κτιρίων αυτών μετά από καταστροφή, γίνονται οι απαιτούμενες εργασίες από τον οικείο φορέα, στην προκειμένη περίπτωση από το Δήμο. Δύναται όμως εφόσον ο Υπουργός ΠΥΜΕΔΙ το κρίνει σκόπιμο να εκτελέσει αυτές τις εργασίες σε βάρος των πιστώσεων της αποκατάστασης.

5.8 Θέματα Δημόσιας Υγείας

Η συμβολή του Δήμου, μέσω των διαφόρων δομών υγείας που πιθανόν να διαθέτει, θα πρέπει να είναι συνεχής μέχρι τη λήξη του θέματος δημόσιας υγείας και να υπάρχει άμεση συνεργασία με τις υπηρεσίες υγείας του οικείου Υπουργείου όπως είναι το Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), που δραστηριοποιούνται σε τέτοιες περιπτώσεις.

5.9 Κοινωνική Συνδρομή - Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Πληγέντων

Η κοινωνική συνδρομή και η ψυχοκοινωνική υποστήριξη πληγέντων αποτελεί μέριμνα της Πολιτείας όταν η καταστροφή είναι μαζικού τύπου. Μαζικού τύπου χαρακτηρίζεται η καταστροφή όταν οι ανθρώπινες απώλειες και τα θύματα της καταστροφής είναι πολλά. Η κεντρική Υπηρεσία που παίζει καθοριστικό ρόλο στην δράση αυτή στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο είναι το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α).

Ωστόσο, οι Δήμοι υποστηρικτικά μπορούν μέσω των υπηρεσιών πρόνοιας να συμβάλλουν στο έργο της κοινωνικής υποστήριξης των πληγέντων, διαθέτοντας τους ειδικούς επαγγελματίες τους, ενεργοποιώντας σχετικές εθελοντικές ομάδες, μεμονωμένους εξειδικευμένους εθελοντές και αξιοποιώντας τα ειδικά προγράμματά τους, όπως το πρόγραμμα «Βοήθεια στο σπίτι».

5.10 Απολογισμός – Αποτίμηση της Διαχείρισης & Επικαιροποίηση Επιχειρησιακών Σχεδίων.

Στο Μετα-Καταστροφικό στάδιο πρέπει ο Δήμος να υλοποιήσει μια αποτίμηση της διαχείρισης που έγινε. Αυτό μπορεί να γίνει, ανάλογα με την καταστροφή, είτε αναζητώντας είτε δημιουργώντας απολογιστικά δελτία. Σε αυτά οι εμπλεκόμενες δομές καταγράφουν τις ενέργειες που έκαναν και αποτυπώνουν τις καλές και κακές πρακτικές.

Προκειμένου να γίνει ένας ολοκληρωμένος απολογισμός των επιχειρησιακών δράσεων και μια αποτίμηση του επιχειρησιακού έργου του Δήμου, προτείνεται η ανάληψη πρωτοβουλίας για τη διοργάνωση **απολογιστικής συνάντησης εργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους**. Τα αποτελέσματα και τα οφέλη μιας τέτοιας συνάντησης είναι πολλαπλά, τόσο για το Δήμο, όσο και για τον πολίτη. Μέσα από αυτή τη διαδικασία βελτιώνονται τα επιχειρησιακά σχέδια, επιτυγχάνεται η διαλειτουργικότητα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, διακρίνονται οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες μεταξύ των εμπλεκόμενων και βελτιστοποιείται ο συντονισμός.

Όπως μετά από κάθε άσκηση διαφαίνονται παραλείψεις και διαχειριστικά λάθη, έτσι και μετά από ένα πραγματικό γεγονός πρέπει να αναλυθούν και να προσεχθούν οι παραλείψεις και τα πιθανά λάθη. Ο απολογισμός της διαχείρισης συχνά οδηγεί και σε επικαιροποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Δήμου.

ΠΗΓΕΣ

1. Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73/τΑ'/2014) «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις».
2. Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/τΑ'/2010), «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
3. Ν. 3613/2007 Άρθρο 18 (ΦΕΚ 263/τΑ'/2007), «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών».
4. Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102/τΑ'/2002), «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις».
5. Π.Δ. 264/2005 (ΦΕΚ 319/τΑ'/2005), «Σύσταση, διάρθρωση, αρμοδιότητες και λειτουργία Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων».
6. Κ.Υ.Α. Π2/Οικ. 2673/01, Δ28/Γ.Π.25803/1457/27-3-2013 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας
7. Υ.Α. 1299/2003, (ΦΕΚ 423/τΒ'/2003), «Έγκριση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “Ξενοκράτης”».
8. Έγγραφο Υ.Α.Σ./Γ.Γ.Δ.Ε./Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων Οικ. 9831/Α42/5-12-2008.
9. Έγγραφο Γ.Γ.Π.Π. 2450/9-4-2012. «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση σεισμικών φαινομένων», ΑΔΑ: Β4ΩΗΙ-ΤΞ3, Αθήνα.
10. Έγγραφο Ο.Α.Σ.Π. Οικ. 1331/08-07-2014. «Δελτίο με Στοιχεία Χώρων Καταφυγής για σεισμό σε επίπεδο Δήμων», Αθήνα
11. Έγγραφο Ο.Α.Σ.Π. Οικ. 465/27-02-2014. «Σύγκληση Συντονιστικών Οργάνων για σεισμό, προσεισμικά & μετασεισμικά», ΑΔΑ: ΒΙΕΛ46Ψ84Ι-ΡΓΖ, Αθήνα.
12. Έγγραφο Ο.Α.Σ.Π. Οικ. 1424/05-08-2013. «Επιχειρησιακός Σχεδιασμός για σεισμό σε επίπεδο Δήμων», Αθήνα.
13. Έγγραφο Ο.Α.Σ.Π. Οικ. 198/20-01-2012. «Προγραμματισμός σύγκλησης των Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των Περιφερειακών Ενοτήτων και των Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων (ΣΤΟ) των Δήμων για σεισμό», ΑΔΑ: Β41946Ψ84Ι-701, Αθήνα.
14. Υπουργείο Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ ΑΕ) (2010) «Οδηγός Προσαρμογής των Προτύπων Σχεδίων Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας (Ο.Ε.Υ.) των Νέων Δήμων».
15. Ο.Α.Σ.Π. 2011. «Ενεργοποίηση δράσεων σχετικά με τον επιχειρησιακό σχεδιασμό για σεισμό». Απόφαση Δ.Σ. Ο.Α.Σ.Π., αρ. 89 /26-08-2011, Αθήνα.
16. Ο.Α.Σ.Π., Ε.Κ.Π.Π.Σ. 2001. «Εκκένωση κτιρίων και καταφυγή του πληθυσμού σε ασφαλείς χώρους μετά από σεισμό», Τεχνικό Εγχειρίδιο, Αθήνα.
17. Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας www.oasp.gr
18. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας www.civilprotection.gr
19. Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών - ΔΑΕΦΚ (ηρώων Υ.Α.Σ.) <http://www.yas.gr>
20. Ε.Κ.Π.Α. – ΑΣΔΑ, 2011. «Επιχειρησιακή οργάνωση των δήμων του ΑΣΔΑ για την Πολιτική Προστασία και την αντιμετώπιση φυσικών και περιβαλλοντικών κινδύνων».
21. MiSRaR 2012, «Εκτίμηση κινδύνου: πρακτικά μαθήματα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης».
22. ΛΕΚΚΑΣ Ε. 2000. «Φυσικές και Τεχνολογικές Καταστροφές». Β' Έκδοση, Αθήνα.

